

PAVLI IOVII EPISCO-
PI NVCKERINI PRAEFA-
tio in tertium librum Elogiorum
suorum ad Cosmum Medic.

Florentiæ Ducem.

MAGINES IN-
signium Heroum que
subscriptis Elogijs ad-
mirabilem numero-
si populi speciem in
Musæo spectantibus
reddunt, magnanime

COSME, eo à nobis ordine colloca-
tæ sunt, vt qui primi cesserunt è vita,
nullo dignitatis seruato discrimine, re-
liquos antecedât; scilicet vt quos pro-
perantis fati cæca libido æquales fecit,
varia demum, atq; inclyta virtus ad a-
nimi delectationem, cum ipsarum a-
ctionum, tum formarum & vultuum
iocundissima diuersitate discriminet.
Quo fit, vt hic tertius liber pari nuncu-
patione nomini tuo dicatus, non aliunde,
& iure quidem optimo initiũ suum

expostulet, quàm ab ipso nomine ma-
 gni C O S M I progenitoris tui; cuius
 illustris fama (vtri reor) nullo æuo con-
 senescet. Quanquam idem in te repeti-
 tum nomē diffusiore augustioreq̃ pror-
 sus lumine coruscum, id totum lue-
 rius familiæ vestræ iubar plurimum of-
 fuscet, facileq̃ præstringat. Hoc siqui-
 dem si rectè proloqui, diuinareq̃ licet,
 radioso lumine viam tibi sternis in cœ-
 lum, quum virtute animi, vitæ innocen-
 tia, æquitatēq̃ imperij, cunctos huius
 seculi principes fortuna pares aut su-
 periores, merita consensu om-
 nium gloria plenus an-
 tecedat,

E L O G

ELOGIORVM LI-

BER TERTIVS.

Sub effigie Cosmi Medicis.

OC uultu inter seueritatem
 atq; letitiam egregie tempe-
 rato COSMVS Medices in-
 gentem, qua maxime ualuit
 exactæ prudentiæ uim præfe-
 rebat, quum Florentiam pa-
 triam ab se regio sumptu ad-
 mirandis ædificiorum lectissimarumq; artium monu-
 mentis decoratam multo florētiorē fecit. Is à lustri-
 co statim die Christiani baptismatis id Græcum nomē
 diuinante patre tulisse uideri potest, quòd ciuium om-
 nium absoluta uirtute ornatissimus esset euasurus.
 Quippe qui postea illustri apud omnes sapientiæ opi-
 nione, non in patria modò, sed in omni Italia cuncta
 propè belli & pacis consilia togatus & inermis feli-
 cissimè rexerit, idq; unum semper quod securæ atque
 opimæ pacis intererat, contenderit, ut Italiæ princi-
 pes exæquata potentia suis contenti finibus pacem
 tuerentur, & ciuitas, optimè constituta Republica ad-
 uersus intestinas discordias, quibus antea plurimum
 laborasset, permunita, atq; opulento ocio tranquilla
 redderetur, hac in re Ioannis patris moderata cōsilia
 grauiter æmulatus. Is enim inter ciues idem clarissi-
 mus ac opulentissimus fato concedens, exquisita to-

tius ciuilibus disciplinae praecepta reliquerat, quibus filij
 uirtus enitescere posset. Sed Cosmum ingenti proue-
 ctum cursu, & collecta gratia, paternae auctoritatis
 nomen superantem, atrocis inuidiae inuasit morbus
 excelsae uirtuti fato quodam comes datus: Nam prae-
 potentes patritij liuore inducti, in caput eius conspi-
 rarunt, usq; adeo infestis corrupti Senatus suffragijs,
 ut tanquam affectati in libera ciuitate principatus reus,
 qui neminem offenderat, & studiosè multos suis opi-
 bus ab egestate subleuarat, citatus in curiam custodiae
 traderetur; eo euentu, ut ab inusitata inimicorum a-
 cerbitate, qui tum erant in Magistratu, crudelissimum
 senatus decretum, atq; ipsum carnificem expectaret;
 ueneniq; insidias ueritus, ab omni ferè cibo totū qua-
 triduum abstineret. Hoc decuriones sibi maximè inui-
 diosum fore censentes, si ciuis clarissimus, paucorum
 tantum suspitione reus factus, nec adhuc publico iudi-
 cio damnatus, interiret, per Federicum Malauoltam,
 quem carceris custodiae praefecerant, Cosmum crebro
 singultu, plenisq; lachrymis, innocentiam suam supe-
 ris commendantem cohortati sunt, ut de ueneno quic-
 quam suspicari desineret, bonaq; spe confirmare ani-
 mum uellet, postquam & in curia & in urbe amicis-
 simi ciues quibus eius salus cordi foret, non deessent.
 Post eam quoq; consolationem Federicus, ut totam
 ueneni suspitionem auerteret cum Cosmo coenauit,
 delibatis singulis dapibus, accersiuitq; entro ad deter-
 gendam mœstitiā multarum facetiarum urbanæq; di-
 caeitatatis hominem non insulsum cognomento Farga-
 nacciam,

Maciam, qui Bernardo Guadano Vexillifero erat fa-
 miliaris. Cum hoc, ut Cosmus secreto colloqui posset,
 Federicus dissimulanter spatium præbuit, facileq; à
 scurra impetratum est, ut pretio accepto oneratusq;
 promissis, eum uexillifero commendaret. Dedit enim
 ei tesseram Cosmus, ut pecuniam à diuæ Mariæ nouæ
 Xenodochij præfecto, præsentem acciperet; atq; ita
 acutus scurra ad salutem summi uiri propitius, pecu-
 niam cubitum eunti uexillifero postridie detulit; mil-
 leq; aureis & centenis ea occulta largitio stetit, qua
 Cosmus haud dubiè seruatus est. Nam Guadanius ma-
 iorum præmiorum spe allectus, reuocatusq; ab atro-
 citate ad lenitatem, non multo post ita moderatus est
 suffragia, ut inimicorum Cosmi caput eius deposcen-
 tium uota, relegationis ac exilij decreto eluderet, &
 quo enixius studium certioremq; operam præstaret,
 Cosmum curia atq; urbe eduxit. Nam ubi è turricula
 carcere productus est, Decurionibus impetratæ salu-
 tis gratias egerat, & se Reipublicæ causa exilium æ-
 quo obtemperantiq; animo laturum, fuerat testatus;
 tanta eius ordinis ad gratiam proclinatione, ut exeur-
 ti curia stipatores ex prætoria cohorte darentur, qui
 cum aduersus inimicorū gladios protegerent, inuio-
 latumq; deducerent. Quo mitioris decreti euentu ual-
 de consternati perturbatiq; aduersæ factionis princi-
 pes, qui cum præcipiti damnatione, maturatoq; sup-
 plicio tolli, quàm exilio multari malebant, correptis
 armis forum compleuerunt, turbulentissimeq; excita-
 to ad armatum concilium populo, deponendos præ-

sentes Magistratus, nouosq; his subrogandos esse po-
 stularunt. Caterum Cosmus ita excessit patria, exula-
 turnq; Venetias abiit, ut in ciuitate optima & benefi-
 centissimo ciue orbata magnum sui desiderium relin-
 queret; Venetijs uerò ab omnibus Patriciorum ordi-
 nibus non tanquã exul, sed præclarus de ingrata de-
 prauataq; patria triumphator exciperetur. Exinde
 Venetijs, & in Senatu, & in corona, domiq; sæpius
 auditus, quum de rebus publicis grauissimè differeret,
 summæ uirtutis atq; prudentiæ præconium tulit. Nec
 totum in exilio transegit annum; satagentibus nanq;
 in eius reditum ueteribus amicis, creatus est uexillifer
 Nicolaus Coccus, & cum eo octouiri supremæ pote-
 statis decuriones, à quibus de reducendo Cosmo in Se-
 natu studiosè relatum est, secundissimisq; ferè omnium
 suffragijs decretum emanauit; quo exhilarata ciuitas
 redeuntē summis gratulationibus exceptit; tanto qui-
 dem plebis & populi studio, ut non secus ac olim Ci-
 cero reuocante Senatu Romano, Cosmus à Florentia
 libera Pater patriæ sit appellatus. Nec multo post ca-
 pitalis iniuriæ memor, creatis è factione, summa so-
 lertia Magistratibus, offensiones quas ore sermoneq;
 dissimularat, ita ad animum reuocauit, ut non eas ul-
 cisci, sed in posterum ab insidijs acerbissimorum homi-
 num salutem & dignitatem suam uindicare uelle ui-
 deretur. Itaq; aduersarum partium principes pertur-
 bata armis Reipublicæ, excitatiq; tumultus accusatos,
 nec comparentes in exilium egit. Ante alios Rainal-
 dum Albicium, Rodolphum Perutium, Nicolaũ Bar-
 badoram,

badoram, & Pallantem Scrozzam, qui ciuium poten-
 tissimi atq; iniquitissimi censebantur. Exinde ciuitas
 ingenio Cosmi turbulentis ciuibus eiectis, domi & fo-
 ris felicioris seculi incrementa sensit. Tanta nanq; erat
 morum temperie facilitateq; naturæ, ut non eloquio,
 non cultu, non ipso deniq; conuictu & comitatu fa-
 ctum ullum ostenderet; modestia tantum, humanitate
 & studio honestæ uirtutis supra ceteros eniteretur;
 singulari autem quæ sibi & patriæ urbis ornamento
 esset, magnitudine atq; elegantia ædificiorum, perpe-
 tuaq; benignitate hospitalis domus cunctos superare
 contenderet, quum natura frugi, priuata in mensa ni-
 hil ad exuperantem copiam, sed ad nitorem cuncta, ci-
 uilemq; Etruscæ disciplinæ temperantiam, alioqui li-
 beralis, & maximè sumptuosus, in hospites dignitate
 doctrinæ claros reuocaret. Erat enim sicuti maximè
 pius in egenos, officiosus in afflictos, & longè omnium
 omnis uirtutis largissimus æstimator, qua una re supe-
 rabat ciues, æquabat reges, & sibi certum iter ad peren-
 nem laudis famam sternebat. Nunquam eum insitutæ
 liberalitatis pœnituit. Nullus unquam ædificandi sum-
 ptus eum deterruit. Nullus unquam uel aduersus for-
 tunis eius casus, popularis beneficentiæ cōsuetudinem
 interrupit. Quarum rerum admiratione ducti non-
 nulli ciues, ut incomparabiles magnificentiæ laudes
 uerbis eleuarent, sepe dictitabant tantam uim inex-
 haustæ pecuniæ, nequaquam ex argentariorum nego-
 ciatione, quæ in omnibus Europæ emporijs à Cosmâ
 insistoribus exerceretur, sed ex Balihassaris Cossie

thesauris prouenisse, quos uti uir eximie probus & pius condendis templis atq; cœnobijs profudisset, ut delegantis mortui amici secreta uota impleret, & fidem suam sine piaculo tueretur. Constat ex aduersarijs rationum codicibus, quos ipsi uidimus, Cosmum supra quadraginta myriades aureorum nummum in priuata & publica ædificia contulisse. Piæ uerò aut occultæ largitionis sumptum myriadum decem summam excessisse. Verùm eam suspicionem faciliè apud rerum peritos auertebant paternæ opes, quæ signata pecunia, & quæstuosissima mensariorum negotiatione immensæ propè consliterant; quum nullum unquam alienæ decoctionis, aut suæ conturbationis detrimentum per multos annos accepisset; Prædiorum uerò redditus, astrictaq; priuati sumptus frugalitatis quotidianam modicæ familiæ impensam faciliè superarent. Duxit uxorem nomine Contesimam è Bardorum antiquissima gente, quæ Aluerniæ oppido iuxta Pratum dominatur. Ex ea Ioannem qui fato iuuenis est ereptus, & Petrum suscepit, ex quo nepotes uidit Laurentium & Iulianum qui postea admirabili sorte geminos Pontifices Leonem & Clementem genuerunt. Sic, ut Cosmus excessisse è uita beatus existimari possit; quanquam Petrum distortis articulari morbo totis artibus miserabiliter affectum, sed uirili ingenio planè fortem, ad Reipublicæ gubernacula relinqueret. Concessit fato Cosmus septuaginta amplius natus annos, tumulatusq; est Laurentiano in templo ab se condito, ut tota sacra eade instar amplissimi sepulchri

uir incomparabilis & ciuium maximus, nequaquam
 angusto loculo tegeretur, cum hoc breui titulo, sed lon-
 ge omnium qui inscribi possint honestissimo:
 COSMVS MEDICES HIC SITVS EST
 DECRETO PVBLICO PATER
 PATRIAE.

Pauli Iouij Iunioris.

Quid de Sidonio bis tinctam murice uestem?
 Quidue manus similem doctas formare figuram?
 Artificisq; decus tantum admiramur, & artem?
 Suspice grandaeui coelestes oris honores,
 Effigiem quicumq; uides, & fixus in illis
 Tranquillum Heroa, & mixta grauitate uerendum
 Sume oculis, dulciq; nota pia lumina uultu.
 Non hic insigni gladio per tela, per hostes
 Egit equum, aut largo foedauit sanguine dextram.
 Non illi Mars durus erat, non classica cordi,
 Verum consilij foecundum pectus, & alto
 Ingenio uirtus: qua toto cognitus orbe
 Ipse sui columenq; fori, sanctiq; senatus
 Etruscum decus & nomen super aethera uexit.
 Sed qui honor? aut ulli laus maior contigit unquam?
 Ingrata quam de patria duxisse triumphum
 Hadriacis exul ueniens reuocatus ab oris?
 Quae poterant potiora peti? quam qui modo seuam,
 Mortem expectabat, diramq; in colla securim
 Audiret populi tollentem ad sydera uocem,
 Expectate ueni patriae pater inclyte nostrae.

Sub effigie Alfonsi Neapolitani regis.

N hoc Alfonso Neapolis Rege, qui primus Hispanici sanguinis stirpem, ut in ea diu regnaret, Italia inseruit, nulla ciuilibus bellicæq; uirtutis, aut literarum ornamenta defuerunt. Erat enim ore militari & toto corporis habitu inter armatos ualde formosus atq; conspicuus, & uti nunquam expertus urbani moris ab erudita facièdia inter togatos admirabilis. Quibus arridentis naturæ exultiq; ingenij dotibus cumulatè instructus, ad magnum imperium, nouumq; regnum uel spes eius rectè conceptas fallente saepe fortuna, uehementissimè contendebat; postquam ipsum naturæ ius ad Ioannem fratrem maiorem natu, paterni Tarraconensis imperij hæreditatem detulisset. Eius autem uotis, uti semper probo ingenio ad illustre decus reuocatis, tum primùm fortuna benignè sese aperuit, quum is in Corsicam aduersus Genuenses, ad oppugnandam urbem Bonifacium ab Hispania traiecisset. Sub id namq; belli tempus Ioanna quæ Neapolitano in regno post Ladislaum fratrem præcipiti fato ereptum successerat, Andegauensum Gallorum armis pulsabatur, quærendaq; ei erant ad tutelam imperij externa præsidia; postquam Romani Pontifices contra se pro Gallis stare putarentur. Itaq; fortissimo quæ ac nobilissimo defensore sibi opus esse rata, decersit

cecit Alfonsum Corsicanis rebus diu hærentem, & cum ualida classe susceptum, confestim adoptauit in filium, communicatq; Regij diadematis honore imperij consortem fecit. Cæterum post aliquantum tempus Regina uti parum pudica, & ob id sæpe inconstans & leuis, perditq; amatoribus semper obnoxia enatis inde per acerbis offensionibus, causas quasiuit, quibus adoptionis pacta rescinderet, Alfonsumq; ingratum appellaret, quòd eius probra iniquiore animo pateretur; usq; ad eò alienato infestq; animo, ut Regina mater Alfonsum filium declararet hostem, atq; in eum arma conuerteret. Itaq; Alfonfus insolens contumeliæ, nihil abdicata spe regni, cœpto ductoq; per uarios successus bello, eum militiæ fructum cepit, ut maximè peritus Italicarum artium, inter inelytos eius ætatis imperatores præstantissimus euaderet, & sæpe uictor, & quandoq; uictus ab indomita uirtute se ipso maior semper & clarior haberetur. Cæterum quum fortuna multos atq; mirabiles in eo rege iactando ludos edidisset, ad extremum pudore uicta, eum promeriti Regni compotem fecit. Extrema nanq; obrutum clade, captumq; nauali prælio, ad Pontias Insulas ita benignè complexa est, ut ex ea calamitate propere ereptum, non modò liberum, sed inexpectato etiam munere amplissimum regem ex captiuo redderet. Siquidem per ductus Mediolanum tantum absuit, ut in triumphum ad inanem pompam duceretur, ut Philippus Vicecomes, uti generosum uictorem decebat, cum ingenti clementiæ gloria eum summo cum honore

susceperit, in amicitiaq; foedus receptum, & libera-
 lissimè instructum pecunia, ualidisq; auctum copijs,
 ad repetendum Apuliae Regnum ab se dimiserit. Eo
 nanq; tempore Renatum Andegauenſium partiũ du-
 cem, ipsumq; prouincia Narbonensis regem, Ioanna
 nouo adoptionis iure ad Alfonsi contumeliam in re-
 gnum euocarat. Verum renouati belli is exitus fuit, ut
 Alfonsus urbe Neapoli per aqueductum capta, Renat-
 tum amisſis copijs in arcem compulsum regno expel-
 leret, & consensu procerum, quod Ioanna suo fato
 concessisset, speciosissimum ducens triumphum, rex
 appellaretur, secundoq; demum bello Senensibus in di-
 tionem acceptis, & attritis Florentinorum opibus, ad
 Etruscum imperium aspiraret. Vir enim animo in-
 gens, sua subnixus uirtute, nondum fortunæ suæ termi-
 nos statuerat, multoq; aggere sua aptè munienda re-
 batur, ut maximè diuturna parti imperij fundamenta
 iacerentur. Vigebat in hoc rege perpetuum ac illu-
 stre studium parandæ laudis, quod perenni in omnes
 beneficentia, totiusq; aulae splendore incomparabili
 conſequebatur. Nam Federicũ Cæsarem ex Lusitana
 uxore propinquum suum, ideoq; Neapoli nuptias ce-
 lebrantem, tanta rerum omnium liberalitate sibi de-
 pinxit, ut Germanorum comitatus omnis qui Cæsari
 amplissimus aderat, ueste serica, aureis torquibus, e-
 quis conspicuis elaborato argento, signataq; aurea
 moneta daretur, & nunquam satis celebrata benigni-
 tate magnificentissimi regis in Germaniam rediret.
 Itaq; Alfonsus opulentissimum regnũ egregia uirtute
 partum,

partum, cunctis his artibus quæ uictori atq; optimo regi uerū decus adstruerent, Neapolitanorumq; procerum animos conciliarent, sapientissimè confirmabat; tanta prudentia, ut noui imperij opes, exquisitis semper amicitijs, certisq; fœderibus apud principes stabiliret. Ante omnia urbis muros uetustate collabentes restituit, additis ad portas lapideis turribus, & portum amplificata mole capaciorem securioremq; reddiderat, quum in construenda noua arce quæ portui immineret, inusitata & admirabilisq; structura laudem quæsuisset. In tota porrò uita quæ ei continuatis ferè bellis laboriosissima semper fuit, nullam se uel maiorem uel iocundiozem uoluptatem capere prædicabat, quàm ex cœtu uirorum insignium, qui cæteris unâ præcipuè eruditionis commendatione præcellerent. Cū his siquidem honestissimos sermones, administrandoq; regno utilissimos ex historijs assiduè sercebat. Apud eum nanq; omnis doctrinæ percupidum illa tempestate florentissima ingenia spectabantur, inter quos erant Laurentius Valla, Bartholomeus Facius, Antonius Panhormita, & qui bellorum eius historiam non illepide perscripsit, Bracellius Ligur. Ab his nanque scribendorum annalium diligentem operam exigebat, qui ingenij grauitate, usuq; rerum præditi uiderentur. In hos etiam usus, condita sumptuosissima suppellectilis Bibliotheca, Græcis authoribus in Latinum uersis, rem literariam quæ erat intermortua, suscitare ab inferis, enixeq; locupletare contendebat; utpote qui castrensibus uigilijs summum decus bello adeptus,

in ocio demum, & per interualla incertæ pacis uberrimam ex literis laudem lectitando atq; audiendo semper appeteret. In coelibatu singularē, eamq; paucis incompertam liberi tranquilliq; animi felicitatem reposuit, sic, ut eum nunquam pœnituerit connubia reieçisse, quum filium Ferdinandum regiæ indolis ex nobili concubina in spem regni suscepisset, quem satis legitimum regem fore prædicabat, si pertinaci uirtute fortunam, quæ non semper temere cuncta daret & eriperet, conciliandam arbitraretur. Fato concessit non planè senex, concepta febre ab asiduis falconum aucupijs apud Nolanos campos, Sarnensium paludum insalubri auræ subiectos, quum regnasset annos uigintidos, triennio post quam Mahometes Othomannus Byzantium expugnaret.

Fabij Beneuolentij Senensis.

Poma quot autumnus, quot uerno tempore flores
 Terra ferat gremio narret; quot littus arenas
 Spargat, & immenso discurrant æquore pisces,
 Qui cupit Alfonsi meritas percurrere laudes.
 Hic & inaccessas Lybiæ penetrauit ad oras,
 Lothophagum gentem domuit, retulitq; superbum
 Urbibus euersis, & uicto rege triumphum.
 Sensit & ipse ferox Gallus quid dextera posset
 Illius, Ausonia iussus decedere terra.
 Hic quanquam bello clarissimus extitit Heros,
 Non minus excoluit Phœbum, Musasq; sorores.
 Ergo iam duplici præcingi tempora fronde

Qui meruit, clari diuino carmine uates
 Pieridumq; Chorus, meritis celebrare choreis,
 Atq; recurrentes laudetis semper in annos.

Sub effigie Francisci Sfortiæ.

IC est ille incomparabilis fortuna atq;
 uirtutis Heros Franciscus Sfortia, qui
 abdicato Attendula familie nomine, pa-
 terni cognominis titulum gentilitiũ fe-
 cit, supra id etiam cuncta disciplina militaris munera
 fortiter atq; feliciter emulatus. Is post patris interitũ
 effectus imperator, diu uaga & mercenaria arma ua-
 rio euentu circumtulit, agrè aliquando supra aduer-
 se fortune difficultates ita eluctatus, ut uiuido spiritu
 sese ad ingentem famam omnibus bellis efferret, &
 deuicta passim fortuna, proculcataq; inuidia, & per
 donis Braccianarum partium reliquijs, aut certè
 bello gestarum rerũ felicitate superatis, inusitata uir-
 tus cum opulentissimi imperij cõpotem fecerit. A Phi-
 lippo siquidem Mediolanensium principe ascitus ge-
 ner, eius imperij euasit heres; sed qui nonnunquam
 spretus, & ex usu belli rursus expetitus, exiguã spem
 obtinendi eius principatus aliquando retineret, &
 inimica denum Venetorum arma agrè reprimeret.
 Egit principem annos sexdecim, tanta imperij equi-
 tate, moderatione, clementia, populariq; humanitate,
 ut qui armorum fulgore hostibus terribilis erat, &
 inuictus, aduersus omnem uitiorum intemperiem pu-
 blico iudicio eius seculi principũ longè optimus cen-

seretur. In hunc siquidem hominem præter inuictum corporis atq; animi robur, summa etiam dona, quæ tribui poterant, natura cōtulerat, personæ scilicet dignitatem eximiam; os probum, & in omni cōgressu ætatum sine superbia suis pariter atq; hostibus uenerabilem, sic, ut cuncti in eo sæpius concionante facundiam absoluto oratore parem admirarentur, eoq; plenius, quòd nullas attigisset literas; & nihilo secius in omni civili militariq; negotio, efficacia prudentiæ, diuiniq; iudicij uim expeditâ & incredibilem afferret. Sed literarū decus, quā sese eius expertē ingenuo pudore sæpe dolens fateretur, liberalissimè tuebatur. Iustæ siquidem & ueræ laudis, quæ uiuenti ornamento esset, & transfret ad posteros, erat auidissimus. A Ioanne Simoneta namq; insigni historico, & à Philelpho poeta per celebri res suas bello paceq; gestas perscribi celebrariq; iubebat, sicuti etiam patris uitam Leodoricæ Cribellus eius iussu antea perscripserat. Obijt senex intercute morbo sublatus, absoluta iam Mediolani arce, quæ ad imperij munimentum incomparabilis structuræ existimatur; quā numerosam prolem ad cumulum felicitatis reliquisse uideri posset, si liberi, nepotesq; paternæ & auitæ uirtutis, quam nominis æmuli esse maluissent; quanquam ea fuerit sequentis seculi iniquitas, in quam fato quodam inciderunt, ut eam uel robustissima cuiusq; magni principis uirtus, neq; ferre, neq; superare potuisset uideri queat. Fuere qui ei inexorabilis odij notam inurerent, quòd persequendæ Braccianæ factionis nunquam oblitus, Iacobum

Bum Piccinini filiū summæ spei ducē, sub quo Bracciana arma reflorescere posse uiderentur, nequaquā syn-cera fide in generū ascuerit; scilicet ut eo uinculo pignoreq; deceptum, ad teterrimam necem Ferdinando Neapolitano regi proderet. Ab eo enim rege cōtra fidem refricata ueterū offensionum memoria, uir impiger in carcere per Aethiopem seruū auersa securi ma-tatus est, singulari quidem cum infamia tantorū prin-cipum, qui uindictæ libidinem sacrosanctæ fidei & ho-spitalis mensæ religioni prætulissent.

Petri Angelij Bargæi.

Si quisquam Eridani ad ripas, camposq; iacentes
 Insubrum, emissa quos olim Larius unda
 Irrigat, exultaæ fœcundans ubera terræ,
 Venerit, & magnæ molem suspexerit Arcis
 Quæ sese latè ostentans septemplice muro
 Aequatur cœlo, & uastæ latus obsidet urbis;
 Nec rerum, ne tanta operum monumenta tuorum
 (Quanquam illa æternū multū celebranda per orbē)
 Supremo admirans dignetur munere laudum;
 Sed tibi facundia tribuat præconia lingua
 Tum demum insigni cum te pietate paternum
 Illustrasse decus, clarumq; in secula nomen
 Nouerit, unde tui cognomina tanta Nepotes
 Regibus eximijs nunquam aspernanda sequantur.
 Et meritò, nam quis maius maiore parauit
 Virtute imperium? nam quis melioribus unquam
 Auspicijs, almæ percussit fœdera pacis?

Quis demum optatam felicior usq; senectam
 Attigit? & uitæ cepit meliora beatæ
 Præmia? nunquam hostes tete uidere pauentem
 Cedere perculsum turpi formidine pectus.
 Nunquam illi audaci tua castra laceffere ferro
 Aggressi, euentus belli sensere secundos.
 Martia quin seuam fugerunt agmina dextram,
 Confertas quoties placuit concurrere uires,
 Consilijs quoties uoluisti ostendere quantum
 Cederet inferior fortuna ingrata labori.
 Sed quid ego hæc? letis cum iam non ulla trophæis
 Ora tuis careat multo sudore paratis,
 Cum iam nulla sacros tellus oblita triumphos
 Præferas insignes titulos, quos nescia uinci
 Obtulit exuperans non una pericula uirtus.
 Salue igitur ò fama ingens, ingentior armis,
 Magnanimùm quondam Heroum certissimus auctor,
 Sfortia; deuicti cuius uirtute potentes
 Aspexere suo manantes sanguine riuos,
 Cuius & egregias laudes, præclaraq; facta,
 Testati misera gnatorum in morte parentes
 Aequarunt cœli tandem fulgentibus astris.

Sub effigie Amurathis, secundi Tur-
 carum Imperatoris.

MVRATHES eius nominis secun-
 dus Turcarum princeps imperium Ma-
 hometis, Celebini patris insigni de Si-
 gismundo Cesare uictoria confirmatum
 excip

excipiens, nihil antiquius habuit, quam fines proferre lateq; finitimos Christianorum Regulos urgendo armis summouere, penitusq; delere: & ut id certius atq; ualidius efficeret, primus Othomannorum phalangem peditum instituit, quam disciplina ab antiquis Macedoniae regibus repetita incumbenti hostiū equitatu in praelijs opponeret, & per eam audentius oppidorum oppugnationes aggredetur. Multo nanq; usu compererat, equites in eo obeundo tali munere parum idoneos, hostiumq; item Mysorū Triballorumq; & Illyriorum equites armorum genere atq; animorum constantia Asiaticis & Thracibus sæpius superiores euadere didicerat. Fuere ab initio in ea phalange non plus quam octo milia delectæ iuuentutis, sed eam postea successores duplicatis fere supplementis aded̄ auxerant, ut animaduersa ui atq; industria peditum, sæpe ex ea parte uirium incomparabiles uictorias de hostibus retulerint, quod inueterati multis stipendijs milites, & in unum densati corpus insuperabile robur ostenderent. Hoc militum genus parentibus Christianis ereptum ex delectibus cogebatur, imbuebaturq; his sacrorum legibus & belli artibus, quibus Turcæ ab ipsa statim pueritia erudiri mos est. Ianizaros Amurathes, hoc est, nouæ gentis milites appellabat, educatosq; in aula prætorie cohortis perpetuos corporis sui custodes & stipatores effecerat. Ianizaris omnibus peculiare erat album pro galea capitis integumentum (id exarcolam uocant) ex coacta crassiore lana densatum, quod erat gladijs impenetrabile &

demissa à tergo latiore cauda, ceruices egregiè permu-
niret, à fronte autem ornaretur aureo aut argenteo co-
no, quo cristas induerent; sagittis atq; hastis, atq; item
paruis securibus rem gerebant; sed etate nostra reli-
quis ferè omnibus hastis & arcubus abiectis, nostro-
rum imitatione sclopetarij præcellentes euaserunt.
His fretus Amurathes Lazarum Seruiæ despothum,
qui Mysis & Triballis imperabat continenti attritum
bello, & pluribus fusum prælijs regno expulit, Sco-
pia, Nouomonte & Sophia urbibus ei ademptis, ca-
ptisq; duobus eius filijs, quos barbara crudelitate, ad-
mota oculis candenti ærea pelui lumine orbauit, ho-
rumq; sororem, ut tantæ iniuriæ dolorem lenire ui-
deretur, quòd esset egregiè formosa, in matrimonium
duxit. Exinde in Illyricum, Pannoniam, Epirum, Ma-
cedoniam incursiones incolis maximè funestas fecit;
adortusq; demum Græciam, uastabundus in Pelopon-
nesum excurrit; perruptoq; ad Isthmum Corinthia-
cum Examili muro Constantinopolitani imperatoris
fratrem repentina belli clade obruit, uictriciaq; arma
statim in Venetos conuertens, Theſsalonicam magna
ui tormentorum adortus expugnauit, & incendit. Sed
longè maximum operum eius fuit Ladislaus Poloniæ
& Hungariæ rex in Varnensibus campis trucidatus,
quum iuuenis incertæ belli gloriæ quàm securæ pacis
auidior ex primo felicitis belli prouentu, Carambo A-
murathis duce profligato captoq; , nouam opimioris
uictoriæ spem induens, recentia pacis fœdera uiolare
religionis causa minime dubitasset. Ceterum Amura-
thes

thes fastidita proferendi imperij cura, aliquando simul
 lata in immensum pietate, ita regno se abdicavit, ut re-
 rum gubernaculo Hali purpurato Mahometis filij nu-
 tricio relinqueret, & in nemorosum Bithyniæ specū
 cum paucis sacerdotibus ad contemplationem rerum
 cœlestium abderetur. Sed uir apprimè grauis & astu-
 tus, quum de Ladislai aduentu, Christianorumq; prin-
 cipum consilijs, qui terra mariq; bellum parabant, cer-
 tius didicisset, è sacro eo luco reiecta superstitione ad
 tuendum illico regnū profiliijt. Verum aliquanto post,
 non eadem fortuna Hungaros adortus, frustra oppu-
 gnato Belgrado, ad Sauum atq; Danubium confluen-
 tes, graue detrimentum cruentissimè repulsus accepit.
 Simili quoq; supremo eius conatu infelicitè oppugna-
 uit urbem Croiam, quam ei insigni dolo Scanderbe-
 chus alumnus abstulerat; dum iuuenis longè fortissi-
 mus paternum imperium inuictis armis recepisset, &
 Turcas frequentibus fusos prælijs tota penè Epiro de-
 pulisset. Ab hoc irritò incepto rex barbarus usq; adeò
 acerbum ex animi dolore morbum concepit, ut quū
 senex è castris Hadrianopolim referri se iussisset,
 paucissimis diebus deliranti, uesanoq; similis, uitam
 relinqueret, quum alterum atq; trigesimum regnas-
 set annum, & Mahometem filium ea lege, ut perpe-
 tuus Christiani nominis hostis foret, imperij &
 seuitiæ in nos suæ atrocissimum Otho-
 manorum principum here-
 dem reliquisset.

Augusti Cocceiani.

Quæ tibi, quæ leua incesit mens optime patrum
 Ioui, nouus qui pectore errat spiritus?
 Vt tanta Scythicos reges tibi pinxeris arte
 Quos turba nostrum suspicit Quiritium,
 An ne iuuat Latij truculentos nominis hostes,
 Ferasq; nostro sæpe pastas sanguine
 Spectare? ut rediuiua iterum præcordia pulset
 Virtus, & altè exurgat Italum decus.
 Hæc utinam. Interea uotis Roma annue nostris,
 Et excitare hæc intuens spectacula.
 Europæ, atq; Asiæ, hi si nescis regna superbi
 Tua tenent ignauia, nec te pudet.
 Ergo purpureas traxerunt sanguine lymphas
 Et Ister, & Panyfus altis alueis;
 Et nostræ albescunt etiam num cædis acerui
 Deserta latè Mysiæ per æquora,
 Pannoniæ regem quum defleuere peremptum
 Manu impotentis Amurathis effera.
 Et positum aëria est monumentum insigne columna
 Aeternus horror ut loco insit, & metus.
 Scilicet ut geminæ hæc cœlo capita alta ferentes
 Cædant columnæ Cæsarum, uni Barbaræ,
 Et gladij, & galeæ & clypei, Romanâq; pila
 Scytharum acinaci, & pharêtris impijs.
 En quo degenerum cecidit spes tanta nepotum
 Et Christiani nominis regum decus,
 Quorum dum gliscit furor, & discordia demens,
 Absumpta in auras prisca cecit gloria.

Sub effigie Georgij Castrioti Scanderbechi Epiri principis.

EM O Christiani nominis princeps, aut imperator, Georgio Castrioto uehementius atq; felicius arma Turcarum exercuit; nemo frequentius acie uictor extitit. Is à Barbaris Scanderbechus est appellatus; Nam pater eius Ioannes, quum in Epiro, eaq; parte Macedoniae quæ ad Hadriaticum uergit, regnaret, nec finitima Turcarum arma sustineret, his legibus ab Amurathe pacem impetrauit, ut ei obsides filios daret, in quibus uirtute animi formaq; corporis Georgius plurimum eminebat. Itaq; regia in aula liberaliter educatus est, instructusq; diligenter non modò Barbarorum literis, & moribus ad Mahometanæ superstitionis disciplinam, sed in omnem armorum eius gentis exercitationem, tanto successu, ut ante pubertatis annos Sazachus efficeretur; qui honos magnæ equitum alæ signiferum exprimit. Erat autem Amurathi longè omnium gratissimus; utpote qui indolem regij oris præ se ferret, & non obscura summi futuri ducis indicia præbere uideretur: Nam quotidie cum summa Amurathis oblectatione simulacra præliorum in hortis regijs edere cum æqualibus erat solitus, in quibus ipse expediti consilij uigore, & mira uir corporis, omnes ætate grãdiores superabat, eumq; idcirco Amurathes, quòd supra militaris ætatis tempus proceræ stature præstantisq; ingenij indomitum robur ostenderet, in Asiam

misit aduersus Ciliciæ regem, quo bello summam lau-
 dem rebus fortiter gestis est consecutus, ob idq; plenio-
 rem, quòd singulari certamine Scytham multarū pal-
 marum gladiatorem superbè ostentantē uires, & pro-
 uocantem consecisset; persimiliq; ausu insignis dux
 Persa equestribus armis pugnam ciens, paremq; sibi
 bellatorem ex hostili acie ad certamen inuitans, hasta
 transfixus prostratusq; fuisset. Dum eo modo bellica
 laude, & singulari Amurathis gratia floreret, patrem
 amisit, Othomannicq; arma eius ditionis urbes atq;
 oppida impotenter occuparant; ita, ut Amurathes
 ploranti Scanderbecho spem daret, se mature paterni
 imperij ditionem ei concessurum. Sed nihil astutis Bar-
 bari regis promissis credens, insigni calliditate soler-
 tiaq; usus, in Epirum euadens, per adulterinas literas
 arce paterni imperij potitus est, excitisq; Epiri & Ma-
 sedoniæ populis legitimi principis prolem agnoscenti-
 bus, princeps est acclamatus, tantaq; animorū pro-
 pensione liberatæ gentis est usus, ut per multos an-
 nos, & Amurathis, & Mahometis filij inuictos antea
 regum exercitus frequentissimè profligarit atq; retu-
 derit. His autem bellis hoc ei præcipuum militiæ de-
 cus obuenit, quòd quum Amurathes frustra cum in-
 gentibus copijs miroq; tormentorum apparatu Cro-
 iam urbem oppugnasset, dolore irriti conatus, non
 multo post ad mortem sit adactus; septemq; Othoman-
 nici nominis clarissimos duces è purpuratorum Bassa-
 rum ordine acie deuicerit, & castris exuerit. Quarū
 rerum memoriam successusq; admirandos Marinus
 Scodrensis

Scodrensis ea qua potuit facundia celebrato Scanderbecho, peculiari uolumine edito, mandauit ad posteros. Ceterum Georgius aliquanto post, cum Mahomete inducias pepigit, quum ille Græciæ excidiū moliretur, ipse uerò Ferdinandum Neapolitanum regem Andegauensium arma ægrè sustinentem Epiroticis armis se duce defendendum statueret. Itaq; maturā opem imploranti regi prospere tulit; nam Georgij aduentu qui ex Epiro in Apuliam traiecerat, Gallorum copiae ita profligatae sunt, ut rex præcipua Georgij uirtute se conseruatum fateretur. Verum exactis inducijs Mahometes, qui Byzantium interfecto Græcorum imperatore manu ceperat, Trapezuntium euererat imperium, Ciliciæ, Mysiæ, Illyriciq; reges occupatis regnis occiderat, non secus ac antè pater Amurathes Croiam expugnare non potuit, propugnante Georgio, et nō unam cladem obsidentibus inferente. Quamobrem Pius Pontifex excitatis ad capienda arma Christianis regibus, belloq; indicto aduersus Mahometem, existimauit neminē frenandis debellandisq; Barbaris, Georgio potiozem ducem esse deligendum; tanto quidem studio, ut Georgium non totius Epiri modò, sed Macedoniae regem destinaret. Ceterum in eo consilij decreto conatuq; Pius Anconæ fato est interceptus. Nec his demum honestissimis belli cogitationibus Paulus secundus successor incubuit, quanquam Georgius, ut presenti facundia eum minus decoris occupationibus implicitum permoueret, admoneretq; publicæ salutis Cardinalium Senatum, graui suo incomodo Romam

petisset, quòd immoderate Barbarorũ cupiditati atq; audaciæ, nisi consentientis totius Europæ uiribus, resisti non posse, apud imperitos & desides testaretur. Nec quicquam postea pristina sua laude dignũ gessit, ea scilicet uniuersæ concordie spe destitutus. Atque ita quum Lisi esset, ad Dryllum amnẽ, & de bellicis rebus cum præfecto Veneto consultaret, letalis cum febris inuasit. Lacescente autem ea in dies sæuius, ubi fatalem horam adesse sensit, impuberem filium Ioannem, totiusq; regni opes & copias Veneto senatui commendauit. Nec multo post è uita sublatus est, anno ætatis sexagesimo tertio, à partu uerò Virginis sexagesimo septimo supra quadringentesimum atq; millesimum. Fuit Georgius ui corporis & uirtute animi, militariq; felicitate (uti reor) nemini secundus. Habuit in conuictu, quum perpetuas aleret copias, lectissimorum hominum amplius duo milia, nec unquam autis copijs maius militiæ robur quàm sena equitũ, ternaq; peditum expeditorum milia hostibus opposuit. Delectu enim ueterani militis, non numero uictorias parari prædicabat. Horum nomina factaq; memoriter tenere consueuerat; summusq; illi erat honos, cui ipse discumbens de patera sua propinasset. Quæ comitat coniuncta cunctis in rebus summæ liberalitati, suos sibi maxime conciliabat: quando etiam in eo, quod maxime accendendis studijs intererat, summa pietas eminceret. Vbi uerò armatus prodibat, tanta oculorum alacritate, tantaq; hilari facundia milites ad cuncta ardua aggredienda accendebat, ut non eximie

miè modò pugnaces, sed ferocissimos contemptoresq;
 impiorum hostium efficeret. Erat autem usq; adeò ex-
 celsa statura, torosoq; habitu, & robustis artubus, ac
 naso prominente decenterq; incuruo, ut magni pro-
 culdubio Herois effigiem representaret. Qua formæ
 specie eius familiæ regulos, qui Apuliæ insiti sunt,
 præditos fuisse conspeximus, uti ex collatione eius ima-
 ginis quæ in Musæo spectatur, uidere licuit; præser-
 tim in Ferdinando pronepote Sancti Angeli ad Gar-
 ganum Marchione, qui Ticinensi prælio regia manu
 confossus occubuit. Narrabant gentiles eius, quod e-
 tiam à scriptoribus memoriæ proditum est, Georgiū
 nunquam detrectasse pugnam, nunquam hosti uertisse
 terga, nullo unquam in discrimine metu occupatum,
 nunquam uulneratum, nisi leui semel sagitta in crure
 fuisse; supraq; duo hominum milia, barbarorumq;
 præsertim diuersis in prælijs sua manu interfecisse,
 quando singulis tantum ictibus, singulos qui congressi
 essent conficere esset solitus; quòd prægrandi ponde-
 rosoq; acinace tam ualide quam peritè uteretur, quo
 medios hostes ad umbilicum proscindere, transuersos
 diuidere soleret, & sæpe per ceruices integros cum
 humeris brachiorum artus facile detruncaret. Qua-
 rum immanium uulnerum truculentiam, hostes qui
 ex prælijs euasissent, quum Byzantij in aula admiran-
 tibus cunctis enarrarent, Mahometes ipse, illum po-
 tentis dextræ inusitatæq; uiolentiæ gladiū uidere con-
 cupiuit, impetrauitq; facile à Georgio, ut sibi Byzan-
 tium mitteretur; talem nanq; eius esse temperaturam

prædicabant, ut eius ictum nulla uel ferrea corporum munimenta sustinerent. Tanta autem inusitata uirtutis eius uiri fama erat, ut Turcæ post mortem eius potiti tota ferè Epiro, sepulchrum Scanderbechi apud Lissum quæritarent, admirabundiq; usq; adeò pie uenerarentur, ut supersticiosi homines, eruta demum sepulchro tanti Herois ossa, religiosè diriperent, quum quisq; se bello inuictum, tutumq; fore crederet si frustum ex ossibus, reliquijsq; inuictissimi imperatoris, in amuleto ceruicibus suspensum, iturus in prælium gestaret.

Faerni.

Turcarum clades, Othomanni nominis horror,
 Epiri tutela, illo iacuerunt sepulchro
 Quo quondam inuicti cubuerunt ossa Georgi.
 Nunc & membra uiri, & dissectum in frusta sepulchris
 Interijt, sparsi manes, concisa uagantur
 Ossa, nec in gelida nunc saltem morte quiescunt:
 Nanque ut is assertum toties cum laude paternum
 Imperium, exacta moriens ætate reliquit
 Illicet immanes tenuerunt omnia Turcæ.
 Tum clari Herois uenerati nobile bustum
 Ossaq; marmoraq; inuictum condentia corpus
 Abstulerant, sibi quisq; in partes secta minutas,
 Tanquam ijs bellica uis, & Martius ardor inesset,
 Et genium præstare bonum, sortemq; ualerent.
 Sic quæ alijs tumulum uirtus parat, abstulit illi
 Atq; eadem diro uenerandum præbuit hosti.

Sub effigie Bartholomæi Coleonis.

HVIC Gattamelatae honore par, ac ætate
 fermè æqualis fuit Bartholomæus Coleo
 Bergomas, uerùm genere atq; opibus a-
 liquanto superior. Is Sfortianæ simul &
 Braccianæ disciplinæ diligentissimus obseruator, mul-
 tis fortibus factis, constantis atq; impigri ducis famam
 est consecutus, eoq; præsertim prælio quo Gallorum
 sanguinaria manu bella gerentium, feritatem atq; se-
 uitiam pari crudelitate uindicauit. Mortuo nanq; Phi-
 lippo, quum Mediolanenses sese in libertatem asse-
 ruissent, Raynaldus Gallorum dux ab Asta urbe suæ
 ditionis Alexandrinum agrum hostiliter inuaserat,
 nec quem ei opponerent Insubres habebant, Francisco
 Sfortia ipsorum imperatore aduersus Venetos bellum
 gerente, qui sine certa pernicie inde reuocari non po-
 terat. Erat tum Coleo custodiæ traditus Philippi iussu,
 propter inanem concepti transfugij suspitione. Itaq;
 hunc maximè idoneum qui Gallis resistere posset, rati
 custodia educunt, adiunctoq; ei Astore Faentino cum
 parte copiarum contra Gallos proficisci iubent. Con-
 fecta est ad primum hostis conspectum pugna maxi-
 mè atrox & cruenta apud oppidum Boschum. Nam
 Galli pro genti insita seuitia contra Italicum morem
 captos & deditos Coleonis cataphractos, diffibulata
 casside iugulabant, quod ubi Coleoni nunciatum est,
 clamore edito suis edixit, ut Italicæ consuetudinis obli-
 uiscerentur, & nemini Gallo parcerent; atq; ita graui

ira succensus conglobatis alis in hostes irrupit, fusosq; prostravit; sic, ut magna eorum pars interficeretur, & Raynaldus captus, uix supplex salutem impetrarit. Primis stipendijs diu uagatus turmæ equitū præfecturam à Braccio promeruit, nam planè puer pecunie inops, Paulo patre propinquorum insidijs intercepto miser & errans domo exierat; matre etiam in carcerem à mariti percussoribus immaniter coniecta; sic, ut paternis opibus nulla in parte iuuaretur. Sed Iacobus Caudola, non multo post, ei turmam duplicauit, iustæq; demum alæ uexillum detulit Braccius. Rex autem Alfonsus uberiore auxit stipendio; & ipse quoq; Sfortia honoratiore militia nobilitauit; adhasit tandem Philippo sub quo bella multis annis uiguerunt. Ceterum Coleo Veneti imperij fortunam agnoscens, eius auspicia opportuno tempore secutus est, uigintiq; amplius annis eorum copijs cum imperio præfuit. Eo autem bello quod aduersus Medicæ familie principatum à Florentinis exulibus in Gallia togata excitatum est, Coleo dux primus omnium instituisse dicitur, ut tormenta aduersus hostium aciem emitterentur, quum antea in expugnandis tantum defendendisq; urbibus usui esse solerent. Spingardas enim ita uocabant minora tormenta tricubitalis longitudinis, quæ glandem pruni maioris magnitudine uiolenter effunderent. Hæc paruis curribus inserta post acies aduehi, & signo tuba dato quo sua agmina relicto interuallo hinc atq; illinc panderentur in oppositos hostes dirigi iubebat. Quo inuento ad Ricardinam Bononiensis

noniensis agri, hostilem aciem ita perterrit, ut quum
 Spingardæ pila Herculi Ferrariæ principi calcaneum
 deterrisset, malignè & barbaro more Coleo fecisse di-
 ceretur; qui uiros fortes gladio atq; hasta pro uirtute
 & gloria dimicantes, inusitata atq; horribili pilarum
 procella sternendos curaret. Ea enim humanitate mi-
 lites ducesq; extra cruorem per id tempus in Italia de-
 pugnabant, ut eo prælio funalibus accensis, quum nox
 ingrueret, amplius quatuor milia cataphractorum e-
 quitum admirabili ridendaq; hodie spectaculi cōten-
 tione concurrerint. Fuit Coleo corporis statura erecta
 atq; habili, adeoq; formosus & agilis, ut Regina Ioan-
 na ingenio procaci mulier, auidaq; uirosum fortium,
 Coleonis amore caperetur, quum ea spectante cūctos
 in palæstra iactuq; ferrei uectis, & saltu cursuq; cer-
 tantes, cum magno spectantium plausu superaret.
 Deerant ei Latine literæ, sed his præditos suspicere,
 & per eos historiæ ueteris noticiam consequi erat so-
 litus. Nec ingenium eius ab urbanis facetijs alienum
 fuit, ut ex eo ioco apparuit quo Galeacium Sfortiam
 acutissimè perstrinxit. Nam quum ei Galeacius iuue-
 nili petulantia dono misisset uulpem cauea inclusam,
 ut exactæ ætatis duci nec semper astuto illuderet, Co-
 leo eum statim pari dono remuneratus est, mittens Ti-
 nungulum comeditum loro, & binis de more acci-
 pitrum argenteis tintinnabulis exornatum, qui à pue-
 ris pro accipitre gestari solet; quasi tãtæ fortunæ prin-
 cipi ingenij leuitatem exprimeret, qui nihil præter or-
 namenta & inanem effigiem, grauis & strenui ducis

præferre censeretur. Oderat nebulones; fures autem
 & delatores scuerè puniebat, quum exactè extra bel-
 lum pietatem coleret. Familiæ dignitatē cultu & con-
 uictu admodum liberali tuebatur, magnificentiaq;
 deditus tribus templis suo sumptu ædificatis patriam
 honestauit. Condidit autem peramœno in situ Castel-
 lum structuræ elegantis, quod Malpagam appellauit.
 Ea in arce quum uixisset annos septuaginta sex, ex-
 cessit è uita condito testamento in quo senatum Vene-
 tum ex quadrante scripserat heredem, ut cōgestarum
 opum inuidiam ea liberalitate redimeret. Statuit &
 sibi uiuens sepulchrū ad aram maximam, apud quam
 marmorea eius effigies, & in tabula etiam scitissimè
 depicta Bergomi conspicitur. Senatus autem ci merito
 statuam equestre æneam ad templum Ioannis & Pau-
 li cum marmorea basi erexit, Patauina quidem ma-
 gnitudine grandiolem & luculentam, sed nequaquam
 pari Verroci artificis felicitate fabrefactam.

Augusti Cocceiani.

Non sic Aeaciden Græcia Thessalum

Non sic Annibalem aut Asdrubalem fra

Carthago, meritis tollet honoribus,

Non sic Scipiadas graues

Pœnorum urbibus, urbs inclyta Romuli

Quauis imperij trans mare terminos

Longè protulerint, regnaq; Punica

Latè sub iuga miserint.

Et contra madidos impius Annibal

Campos

Campos Roma tuo sanguine fecerit
 Cum præceptis animi consul ad Aufidum
 Infausta agmina perdidit,
 Et quanuis rapidus fortis Achillei
 Currus magnanimum traxerit Hæcloreum
 Vnde omnis Phrygiæ concidit imperij
 Spes, & præsidium, ac Deus,
 Vt te Cenomani maxime Coleo
 Certant perpetuis tollere laudibus
 Alpinaq; caput gentis, & hospitum
 Cultrix Brixia nobilis,
 Et montana tuis clara crepundijs
 Nataliq; solo mœnia Bergomi
 Et patres Veneti, qui iuga nesciunt
 Soli barbara perpeti.
 Nam cum consilijs bella sagacibus
 Et gladio forti Martia gesseris
 Gallorumq; graues fregeris impetus
 Miscens effera prælia,
 Nunc ardentis equi uiuidus & ferox
 Stans dorso statua æternus in ænea
 Pro templo, meritis par ut erat tuis
 Gesta re bene publica.

Sub effigie Galeacij Sfortiæ.

X hoc Galeacio Sfortia qui decore fir-
 mæ, ingenij præstatiæ & per ampla stabi-
 liq; existimatione paterni imperij, prin-
 cipum maxime fortunatus, & ipso tan-

tum uitæ exitu miser apparuit, non absurdè suspicari licet, aliquam omnino inesse uim occultioris fati in genitura hominum, omni humana prudentia potentiorrem; quando hic nullo insigni maleficio, nulla impotentis noxiæq; superbiæ acerbitate, nulla regendo imperio iniqua libidine, certum uel graue odium promeritus, immani paucorum familiarium perfidia ex leuissimis offensionum concepta causis, improviso occiderit; scilicet ut ex felicissimo florentis ætatis ac imperij statu præceptus datus, seruituræ mox Italiæ, multo nostro cum luctu uiam aperiret. Posuerat militiæ rudimētum in transalpina Gallia, eò missus à patre cum ueteranis copijs, ut Ludouico regi inopinata præpotentum Galliæ procerum defectione circūuento opem ferret. Sed uix dum expugnatis quibusdam oppidis in Aruernos penetrarat, quum nunciata patris morte, per infestas Allobrogum gentes mutato sæpe habitu, Mediolanum redire coactus est. Præstitere fidem nouo principi, quam Francisco patri initis antea foederibus dederant Veneti, Ligures, Florentini, ipseq; Ferdinandus rex Neapolitanus, quorum amicitia fretus, fauoreq; item Blancae matris cuius humanitas ad gratiam amoremq; parandum apud Insabres multum ualebat, imperium domi & foris firmissimè stabiliiuit. Itaq; splendidissimo rerum omnium apparatu usq; ad regalem fastum, principē egit integros decem annos, & uti ditissimi imperij opes sapientia patris amplificata, constitutæq; tolerabant, magnificentiæ & liberalitatis studium, magnanimi regis instar per omnes
 numeros

numeros extēdit. Nam præter ueteranorum peditum
 cohortes, alas equitum ex omni Italia nobilitate le-
 tissimas, & perpetuis cum suis tum paternis stipen-
 dijs inueteratas, ea consuetudine in hybernis contine-
 bat, ut adulto uere in campos produceret, solenniq;
 lustratione inspectas, ad equestres ludos committeret,
 propositis quidem opinis præmijs, quibus concurrē-
 tium præstantissimi honoris causa ornarentur. Hoc e-
 quitatu qui duorum milium caaphraetorum nume-
 rum superabat, nihil splendidius & comptius uideri
 poterat, quum quisq; lacinijs acu pictis & præaltis
 cristis, & equo undiq; auratis bardis protecto esset
 conspicuus. Hippagiorum uerò puerorum in uersico-
 lore lacinia militares principis equos producentium
 atque incitantium, ea erat species, ut eius ostentationis
 admirabilis pompa, omnem uel externorum etiam
 principum apparatus magno interuallo superare
 crederetur. Par quoque apud eum erat totius aucupij
 & uenationis instrumentum. Nam præter insignium
 canum multitudinem supra centena falconum paria
 in remotissimis ad Oceanum Borealem conquisita,
 tanto alebat studio sumptuq;, ut in magnis porticibus
 ea uolucres canterijs & perticis insidentes, mira cum
 uoluptate spectarentur, quum ex his sedibus ad orna-
 tum tela serica picta acu, squamosoq; opere inaurati
 argenti resurgens dependeret, & uolucres argenteis
 sonantibus pedicis uincirentur, & pileolos gestarent,
 quorum apices & gemmæ & uniones adornabant.
 Tota porò familia quæ ex delectu nobilis iuuentutis

per singulas ditionis urbes accuratè habito constabat, ut fides obses foret, pretioso amictu, elegātibusq; munitijs exculta spectabatur. Nemo enim erat, qui laciniam purpurei serici, & phrygio opere ad argumentum principis depictam singulis annis, non bis à principe dono acciperet; alerenturq; omnes opiparè, hospites; autem longè omnium luculentissimè. Ipse præter uenatorias equestriumq; armorum exercitationes, pilæ ludo tanta cum uoluptate tenebatur, ut ingentis structuræ ædificia Mediolani & Ticini, cæterisq; in arcibus ad usum eius certaminis conderet. Erat id genus pilæ inflatus follis capitali magnitudine, qui armatis plumbea lamina pugnis longissimè iactabatur; sic, ut inde palmæ decus iurgiosa contentione, & multo cum sudore peteretur. Cæterum in serijs, recti & honesti amans, iusticiæ usq; ad seueritatem erat tenax; dabatq; enixè operam, ut nihil in iudicijs esset uenale, aut ad gratiam corruptum, quando pœna inexorabili certissimoq; premio cuncta constarent; & una præsertim annonæ uilitate, tanquam parato ad id populari plausu maximè letaretur. Sublatis uerò undiq; latrocinijs, castigataq; licentia militari, & propagata apud cunctos ordines commerciorum securitate, ita amari simul & metui cupiebat, ut nonnunquam sordidi mercatoris simulato habitu discurrens per ditionis regiones, oblatos in uia, aut in diuersorijs hospitalibus simplicissimos homines ad serenda de principe colloquia pertraheret, eruendoq; certissimos de se rumores, utraq; nominis sui fama frueretur; paratus utiq;

utiq; ad præmium exoluendum, aut infligendam poe-
 nam: Nam in Pado, Abdua, Ticinoq; custodes ad traie-
 ctum lintribus prapósitos qui ab se precibus atq; pe-
 cunia tentati essent, ut sine tessera properantē trans-
 ueherent, ex merito aut supplicijs extremis, aut per-
 amplis præmijs afficere consueuerat. Audiebat autem
 cum uoluptate literarum & sapientiæ studijs præstan-
 tes uiros, & benignè quidem attollebat, cõtendebatq;
 graui sumptu, ut Ticinense Gymnasium professorum
 celebritate, & studiosæ iuuentutis frequentia cæteris
 omnibus præcelleret. His artibus quum boni, splendi-
 disimiq; principis nomen tucretur, premebant eius fa-
 mam intemperates uagæq; libidines. Nam ea tum erat
 ex multo ocio luxuriantis seculi cõditio, in ipsis præ-
 cipuè nobilioribus matronis, ut totum pudicitia de-
 cus ab humanitate aulæ alienum prorsus & subagre-
 ste putaretur, ideoq; princeps ad licentiam libidinis
 proclinatus, & iuuentæ uigore uenustateq; oris su-
 pra omnes spectatu dignissimus procacibus foeminaris
 oculis & desiderijs cupidissimè deseruiret. Erat enim
 tum uulgatum inter foeminas, nullam ex principis cõ-
 cubitu fieri impudicam, earumq; maritos qui ineptis
 hirci uideri possent, ita excellere aureis cornibus, ut
 dignitate cunctos anteirent. Per hunc modum Galea-
 cius quum undiq; beatus, arridentis fortunæ fastigium
 teneret, Allobrogico bello uictor, è castris durissima
 hyeme Mediolanum redijt, ut Natalis Christi diem so-
 lenni hilaritate cum uxore & liberis atq; amicis cele-
 braret; coniuatisq; simul in necem suam limen ape-

riret. Cōiurauere diuerso animorum habitu Andreas Lamponianus, Carolus Viccomes, & Hieronymus Olgiatus cubiculo principis adscripti. Andreas consumpto magna ex parte patrimonio, propter rei domesticæ inopiam superbix ipsius atq; luxuriæ aduersam, turbido ferociq; ingenio res nouas moliri, quas ex cæde principis certo sibi cūmodo cessuras, & coniuurare omnino statuerat: ad audendum uerò immane usq; adeò & periculosum facinus uehementer incitabat illata sibi iniuria à Castellioneo Comensium antiſite, à quo sacri latifundij possessione contra ius interrupta locatione, se periniquè spoliatum querebatur. Totum autem eius iniuriæ odiq; uenenum uerbabat in principem, qui à se suppliciter deprecante eam contumeliam, sepe rogatus aduersarium in extrahenda lite præpotentem, neq; auertere, neq; mollire uolisset. Carolus gentiliū suorum totius principatus fortunam ad Sfortianos delatam ægrè ferens, germanæ sororis probro quam Galeacius adamaret, atque subigeret, permouebatur: tanto indignantiùs, quòd eam decoro adolescenti, qui ætatis florem principi fruendum dedisset, conciliasse & communicasse suspicaretur. Principem enim in amore improbum atque adeò impudentem pleriq; uel falsò existimabant, ut alienæ libidini lenociniij obsequium lubens præbere crederetur. Olgiatum uerò penè imberbem, leuissimūq; adolescentem inani spe parandæ gloriæ inflauerat Cola Montanus literarij ludi magister, si occiso tyranno patriam in libertatem assereret; sepe Cassios & Bru-

tos in

tos in schola magnis extollens laudibus, qui gloria diu
 et pulcherrimi facti consilium olim suscepissent. Hic
 Cola quondam Galeacij pædagogus dirum in princi-
 pem odium conceperat impotenti eius cõtumelia per-
 citus, quòd ille pueriliu uerberum nimis memor,
 postquam adoleuit, imperiuq; suscepit, ipsi Cola
 tanquã immüti subagrestiq; præceptori, acceptas olim
 plagas nudatis clunibus loro palàm rependi iussisset.
 Huius Cola diris cohortationibus coniurationem in-
 choatam ad exitumq; perductam fuisse, Olgiatus ipse
 ex quæstione perscripsit. Igitur obstinatis efferatisq; a-
 nimis ad id patrandum scelus confirmati, principem
 inter frequentẽ custodiam corporis diui Stephani ten-
 plum intrantem, ut sacris solennibus interesset, cir-
 cumsteterunt, abditis sub sinistri brachij manica pu-
 gionibus. Primus à fronte Lamponianus in speciem
 turbam dimouentis, porrigentisq; literas sese insi-
 nuans, nihil à familiari metuentem ad infimam uen-
 tris partem perfodit; repetitoq; ictu læuum percussit
 tempus. Carolus autem & Olgiatus à tergo inermem
 letalibus plagis consauciarunt, sic, ut undiq; petitus
 à Deipara uirgine frustra opem implorans repente
 concideret, & expiraret; iuxta quem traiccto pecto-
 re prostratus occubuit Ripeus ex custodibus prom-
 ptissimus, quum in percussores gladium strinxisset.
 Per hunc modum cadente principe, exortoq; inde
 terribili tumultu, quum quisq; ad fugam metu percul-
 sus se expediret, tanta conflictatione procursum est,
 ut multi è turba in templi foribus eliderentur; deser-

toq; ab omnibus templo, Sacerdotes è sacrario pro-
 deuntes tria tantum cadauera scedato multo cruore
 pauimento iacentia reperirent. Nam procul à princi-
 pe, Ripcoq; , ipsius Lamponiani cadauer solum lin-
 gua & dentibus commordens iacebat. Eum enim per
 median mulierum turbam incuruo passu euadere co-
 nantem, satelles æthiops cui Gallo fuit cognomen ada-
 cto per imam sedem lato basilis ferro consecrat. Cæ-
 terum sacrificuli principem ut ablueret, in sacrarium
 calentibus adhuc membris retulerunt. Lamponianus
 insultantis plebis & puerorum turbæ ad ludibrium
 concessus, iniecto laquco per cunctas urbis regiones
 raptatus est. At Carolus & Olgiatus quum immixti
 effugientium turbæ, elapsiq; templo uarias latebras
 quasiuissent, biduo post diuersis in locis, quod tanquã
 execrabiles parricide à nemine uel propinquo reci-
 perentur, ad terribimum supplicium rapti sunt. Ol-
 giatus ipse mirum uisu audituq; uesana cõstantia ob-
 stinatum animum in conspectu carnificis gerens, se-
 seq; in ipsa morte confirmans hæc contumaci ore
 protulit uerba; Collige te Hieronyme. stabit uetus me-
 moria facti; mors quidem erit acerba, sed tormentum
 breue, atq; eius fama perpetua. Hæc quidem digna
 uiro forti uideri poterant, nisi impium facinus intem-
 pestiua atq; inhumana crudelitas eleuaret, quod pro
 tyranno, æquũ bonumq; principem, nec ab ipso quic-
 quam hostile meritum occiderit, scilicet, ut diuturnum
 ciuibus suis luctum ex infelicitate ad externos pro-
 lapsi principatus pararet. Hos etiam quod mixemur
 in cars

in carcere uersus pangere potuit, quos ad argumen-
tum imperterritæ mentis quanquam rudes, huius Tra-
gœdiæ elogio subiiciendos existimauimus.

Hieronymi Olgiati Percussoris.

Quem non mille acies, quem non potuere phalanges
Sternere, priuata Galeaz dux Sfortia dextra
Conci'tit, atq; illum mirime iuere cadentem
Astantes famuli, nec opes, nec regna, nec urbes.
Hinc patet humanis quæ sit fiducia rebus,
Et patet hinc seuo tutum nil esse tyranno.

Cola quoq; Montanus aliquanto post in alpihus
Bononiensium comprehensus, quòd dira malignitate
in principem percussores ad coniurandum cõcitasset,
meritas sceleris poenas dedit, quando eum Laurentius
Medices inuisitatæ immanitatis ultor egregius, latro-
num more laqueo necari iusserit.

Iouij Iunioris.

Quis te dira cohors furor? & quæ insania tanta
Impulit, horribili stimolata
Eum. enidum rabie, & seuis agitata colubris,
Ut domini nil tale merentis
Corpus in egregium, crudam conuertere dextram
Auderet, scelerisq; nefandi
Pro laqueo, & meritis poenis, tibi præmia certa
Sperares, nomenq; perenne?
Te non eximij iuuenis deterruit alto
Insignis reuerentia uultu,

Impia; sed nec te tenuerunt templa, nec aræ

Nec superum solennia sacra

Non (ut rere)ferum crudeli morte tyrannum

Conficis; at iustum innocuumq;

Rectorem insubri Impcrij, cunctisq; colendum

Quo simul unâ concidit omnis

Spes Italum, longos semper lugenda per annos,

Scilicet ut nostros populatus

Vrbibus euersis fines in uiscera nostra

Cum Gallo seuiret Iberus.

Vos uos ò Scyllæ, formâq; tricorporis umbræ

Harpyiæq;, & uos Gorgones atræ

Ardenti fontes animas immergite Auerno

Et stygio exercete flagello.

Sub effigie Caroli Burgundiæ ducis.

IC qui seuera minaciq; fronte districto
gladio, & coruscantibus armis confere-
re manum cupere, Martioq; spiritu ful-
gurare uidetur, Carolus est Sequano-
rum & Belgarum princeps, qui ui bellica, castrensi
apparatu, magnitudineq; animi, non suæ modò ue-
rum superioris etiam ætatis duces sic antecessit, ut
summæ gloriæ fastigium affecuturus crederetur, nisi
eum arduis & audacibus innixum consilijs, immode-
rataq; fortitudine quæq; aspera aggredientem, turbu-
lenta & insolens fortuna perculisset. Nam Philippo è
Gallorum regia stirpe cui OPTIMO cognomen-
tum fuit, patre genitus, consanguineorum arma usq;

adco

adeo uehementēs & ferox exercuit, ut Ludouicum XI. apud Luteciam Parisiorum acerrimo circumuentum bello ad pudendam pacem redegerit, quum ad montem Alerium ingenti edito praelio quanquam uulneratus, uictor euasisset. Exinde Ludouicus dissimulata potius quàm confessa pacis necessitate, quòd conspirationem multorum Galliae procerum timeret cum armato foedus iecit, pudendum hercle, sed demum sibi & Galliae utilissimum; Nam coniuratorum animi atq; eorum arma repente conciderunt. Eo modo Carolus reconciliatus propinquo regi, debellatis Eburonibus, Leodioq; ipsorum urbe ferocibus armis expugnata deletaq; in Heluetios inauspicata arma conuertit, eo euentu, ut fatali sua peruicacia experiretur quantum interesset inter nobiles Gallos pro gloria pugnare, moderateq; uti uictoria solitos; & agrestes qui ab insita animis ferocia, de una tantum uita cum hostibus dimicarent. Neque enim fas erat qui Gallicam nobilitatem armorum strepitu, & nominis fama contudisset, ab ullis omnino quàm à fortibus populis, quibus animorum peruicacia indomitum robur efficeret, frangi atque opprimi posse. Heluetij namq; iure foederis pro Renato socio Lotaringie regulo, quem Carolus oppugnaret, arma ceperant, quo bello unam atque alteram ad Gransonem & Amorum uictoriam secundis praelijs consecuti, ita Carolum superarunt, ut ille in primo exutus castris, impedimenta, totiusq; exercitus opes, suamq; in primis, pretiosam supellectilem amiserit; in secun-

do supra quatuordecim milia lectissimorum militum
interfecta desiderarit. Ab his duobus acceptis detri-
mentis iratus & fremens, tertij certaminis aleam subi-
re non dubitauit. Nam eum Nanscum oppidum oppu-
gnantem, pertinaciusq; herentem, Heluetij per niucs
ad soluendam obsidionem progressi, adortiq; quū ille
incepto absistere indecorum putaret, inito prælio su-
derunt, circumuentumq; nec agnitum trucidarunt;
quum desertus esset à suis insigni perfidia Campobassi
Neapolitani, qui quum aliquando colaphum à Caro-
lo insolenter accepisset, in id tempus uindictæ patran-
diq; sceleris occasionem distulerat. Fuere qui eum ef-
fugisse, & Mose pontem transiuisse affirmarēt, quod
diu in Burgundia creditum est. Verum puer è Colum-
nia Romana familia cubiculo eius assuetus inter cada-
uera repertum à næuo lateris, enormiq; ungue dextri
pedis, confirmante eius medico certius agnouit. Tumu-
latus est apud templum diui Nicolai in Lotaringia, si-
nibusq; Mediomatricum. Reliquit filiam ex Lusitana
uxore natam, quæ nupta est Maximiliano Federici
Cæsaris filio, ex qua Philippus susceptus est, qui huius
Caroli quinti Imperatoris inuictissimi pater fuit. Cete-
rum in Carolo id unum ad summæ perillustriq; uir-
tutis cumulum defuisse uidetur, quod Genij sui captū
sensumq; quā alienæ prudentiæ placita sequi malue-
rit: quasi arrogantis & elati supra æquum ingenij
esset amicorum beneconsulta contemnere, & contra,
peculiari sententiæ suæ semper adulari. Quæ res ple-
rosq; perdidit: Nam qui sua intemperantius amant,
oblit

obliti rationis citissime præcipientes dantur, ut reliqua
sua omnia quum fata urgent penitus evertant. Caro-
lus enim nimio fortasse gloria studio adductus, uirtu-
tes quas in eo maxima erant, atq; admirabiles, splen-
doris, munificentiae, facilitatis, exactaeq; bello discipli-
nae, & in pace pietatis; una obstinatione animi dum
sibi irato acriter indulget, corrupisse uidetur.

Pauli Iouij Iunioris.

Vidistine ut Pyrrhi effigies armata Sarissam
Vibret, & à summo spargantur funera ferro?
Utq; ferus Lybicam contorqueat Annibal hastam?
Huc simulac conuerte oculos, fulgentiaq; arma
Egregij ducis, & latè mucrone corusco
Inspice turbatos uultus, spirantiaq; ora
Martis adhuc tristes pugnas, atq; horrida bella,
Hos olim insignes habitus, atq; ora gerebat
Illum sanguineis quum formidauit in undis
Et Liger, & trepidi spectator Sequana belli,
Infractæ Gallorum acies, & Belgica passim
Agmina letiferæ senferunt fulmina dextræ.
Heu miser, heu nimium pugnandi dira cupido,
Heu laudis uesanus amor, quem Gallia diues,
Belgarumq; omnes procerum tremuere cohortes,
Contempserunt rudes populi, gens Barbara uictrix
Funeribus strauit medijs, uictumq; trophæis
Expoliat cunctis, nudumq; relinquit arena,
Vix tandem inuentus parua requiescit in urna.

Sub effigie Iuliani Medicis.

AEC uera est imago Iuliani Medici, qui magni Cosmi ex Petro filio nepos, & Clementis Maximi Pontificis pater fuit, à celebri pictore ita scitè expressa, sicuti seniores testantur, qui uiuentem uiderunt, ut Clementem Pontificem toto oris habitu respondisse ad patris lineamenta uiderimus. Euaserat Iulianus quum adhuc uiueret pater æqua gloria editis equestrium ludorum spectaculis, paribusq; omnis elegantiae, comitatis, atq; munificentiae muneribus, Laurentio fratri propè par, & quòd natu minor esset, populari fauore princeps iuuentutis fuerat acclamatus. Capessens uerò Reipublicæ munia, ea morum actionumq; moderatione fratrem summis nitentem uirtutibus amulabatur, ut cunctis ciuili ordinibus esset carissimus, supraq; ceteros ciues ipsi duo fratres mirè concordēs eminent, & Reipublicam paternis auitisq; artibus feliciter administrarent; utpote qui ueteres opes, maiorumq; perpetuam inter ciues existimationem ualidis affinitatibus, numerosis clientelis, & noua deniq; uirtute corroborassent; distributis usq; adeò appositè ac sapienter Reipublicæ officijs, & collatis ad æquitatem honoribus, ut nullo cultu, nulla eminentiore nominis appellatione supra ciuilem, nulloq; deducentium comitatu, à ceteris ciuibus differrent; sola tamen authoritate ceteris omnibus præstare, & præclara uirtute atq; potentia ciuilitatis

tatis principes censebantur; ideoq; fiebat, ut studiosè
 colerentur ab his qui publicum bonum, & ciuitatis
 tranquillitatem, omni ueteri odio, aut nouæ obtrecta-
 tioni anteponendum iudicabant. Hunc in Mediceis
 fratribus non obscurum in ciuitate principatum, una
 gens Pactia ferre non poterat; satis quidem cum uiris
 & cognationibus tum etiam fortunis abundans; sed
 quæ esset moribus admodum superba & insolens, mul-
 tumq; auida pecuniæ simul & tenax, ideoq; apud po-
 pulum minimè gratiosa, ac ob id in necem fratrum con-
 spiraret; quoniam uigentibus stabili auctoritate Me-
 diceis, nullum sibi satis honestum in Republica locum
 relinquere arbitraretur. Erat familiæ princeps Iacobus
 equestris ordinis, qui quum nulla uirtute emineret,
 perpetuo aleæ studio perditus, iraq; præcipiti, & con-
 temptu superum putabatur infamis. Hunc impulerat
 Franciscus fratris filius ore pallens, ingenio liuidus,
 & perpetuus honesti moris irrisor. Is Romæ numma-
 riæ negociationi assuetus Xysto Pontifici erat fami-
 liaris, à quo si fas sit de homine sacro non iniquè su-
 spicari, nefarij consilij ratio omnis emanasse creditur;
 scilicet ut Hieronymo Riario, cui erat auunculus, ma-
 iores opes adstrueret, quæ ei obuenturæ putabantur
 si Florentinæ ciuitatis statum sublati Mediceis com-
 mutasset. Franciscus quoq; Saluiatus Archiepiscopus
 Pisanus, nullam uel mediocrem ex literis probatis uic-
 moribus laudem meritus, utpote qui ambitu adulatio-
 neq; & prauis omnino artibus ad eum honorem con-
 tendisset, ex contentione sacerdotij acre odium in Me-

diceos conceperat, & ad Riarium, Pactiosq; ipsos se
 totum contulerat, ratus pulcherrimum fore patriam
 in libertatem uendicare, & purpurei galeri decus à
 Pōtifice, uel execrabili nauata opera promereri. Qui-
 bus autem inijs, quoue exitu susceptum, patratumq;
 sit id immane scelus, Angelus Politianus, summæ do-
 ctinæ uir, ut qui cunctos atrocis eius Tragediæ actus
 spectaret, peculiari Commentario, qui impressus ex-
 tat, luculentissimè perscripsit. Nos atrocissimi eius edi-
 ti facinoris summam tantum attingemus, ut bonis mor-
 talibus præclare constet, superos impiorum uindices
 solere esse certissimos. Igitur coniuratione diu antea
 Romæ secretis de liberationibus agitata, & Florentiæ
 demum in Montughio Iacobi Pactij suburbano instru-
 cta, Raphael Riarius Cardinalis è Gymnasio Pisano
 Florentiam uocatur: Specie quidem inuisendæ pul-
 cherrimæ atq; ornatissimæ urbis, uerum, ut coniura-
 torum animos presentis personæ autoritate confir-
 maret: quanquam uti planè iuuenis, captuq; ingenij
 parum grauis, tantæ rei constitutæ ignarus esse puta-
 retur. Egere Pactij multo astu, ut is à Mediceis fratri-
 bus in Fesulanam ipsorum uillam honoris & iocundæ
 uoluptatis causa ad conuiuium uocaretur, ut ibi am-
 bos fratres inter hospitaes mensas trucidarent. Sed
 quum Iulianus ex molesta pituita impeditus interesse
 nollet, deiecti ea spe, rem ad sacra quæ ex festo Solis
 imminebant, in ipsumq; templum maximum reiece-
 runt; in quod ambos fratres tum religionis, tum ho-
 noris causa erga Cardinalem omnino conuenturos
 iudic

iudicabant. Conficiendi autem negocij munia inter se
 eo ordine dispartiti sunt, ut Franciscus Pactius, &
 Bernardus Bandinus obruncandi Iuliani partes desu-
 merent; Antonius Volaterranus cum Stephano Pa-
 ctiorum pædagoگو Laurentium aggrediretur, acce-
 pta tum ex conducto ad distringendos gladios tessera,
 quum medijs in sacris seruatoris Christi hostia sacer-
 dotis manibus attolleretur. Antistes uerò ipse Pisanus
 cum Iacobo Poggio, & Saluiatis propinquis suis, fi-
 daq; clientium occultè armatorum manu in speciem
 salutandi Vexilliferi, curiam occuparet. Iacobus au-
 tem cum equestris dignitatis, tum ætatis honore con-
 spicius, ubi patrata fratrum cædes esset, equum con-
 scenderet, & armatis clientibus septus per forū dis-
 currens, populum uocaret ad libertatem, & Saluiatis
 curiã occupantibus uires adiungeret. Iam cœpta erant
 sacra concinente sacerdotum choro, & tessera tem-
 pus instabat, quum Pactius atq; Bandinus deambulan-
 te Laurentio, Iulianum oculis frustra requirerent.
 Quapropter ad Mediceam domum conuolarunt, ut
 in Iuliano omnem prodeundi moram, iocundis adhor-
 tationibus abscinderent, nunciantes quasdam formo-
 sas, adamatiq; nominis matronas in templum perue-
 nisse. Itaq; uiri efferate mentis, quod mirum est, hilari
 uultu aptè cõpressa perfidia, Iulianũ retardante fato
 segnius se expedientem, mediũ honoris causa, & inser-
 tis iuuenili comitate subter humeros brachijs in tem-
 plum deducũt, pauloq; post unã deambulantẽ ad tesse-
 ram repete districtis sictis circũsistunt. Bandinus mediũ

sub papilla transfodit, cadentiq; illico incumbit Patius, & ferro in uentrem & iugulum adacto conficit, usq; adeo atroci & feruida manu, ut crebro repetens ictus, seipsum in genu prealto uulnere consauciaret. Bandinus quoq; furiosa mente Norium Iuliani familiarem obruncat. Sub idem temporis punctum Laurentij percussores incondito impetu illum adorti, unam tantum neq; letalem ad iugulum plagam inflixerunt, quod is presenti animo educto statim gladio, & reiecta, intortaq; ad leuam chlamyde, constantissime se defenderet, & ab amicis in proximū sacrum duceretur; ubi obseratis foribus ab imminente Bandino seruatus est; atq; inde obligato uulnere, stipante armatorum amicorum caterua domum deductus est; sepe sciscitans an frater esset incolumis, & ne Cardinalis uiolaretur edicens, quem linteati sacerdotes in eo tumultu custodiebant. Dum hæc fierent, percussaq; metu omnis turba diffugeret, & terribili strepitu tanti tumultus templum corruere uideretur, Pisanus antistes cum suis curiæ scalas ascendit, postulatq; à ianitoribus, ut ad Vexilliferum ad quem haberet mandata Pontificis, admittatur. Is erat Cæsar Petruccijs, & tum fortè cum Decurionibus, ut festo die sepe accidit, tempestiue prandebat; admiratibus conuiujs importunum hominis aduentum, quod ea hora serijs colloquijs aliena prorsus, atq; inepta uideretur. Sese tamen Cæsar è mensa celeriter expedit, cumq; exceptum in suam deducit cellam. Vix cepto colloquio Cæsar in Antistite perplexa & male coherentia uerba,

uerba, obliquo item obtutu oculos inconstantes, & uultum magni euentus expectatione suspensum animaduertit, atq; inde insidias spectat, relictoq; in Cella Antistite, ad Decuriones foras se proripit, & sublata uoce ministros Curiaē assuetos aduocat, atque item apparitores cum argēteis clauis, priscorum lictorum more summum Magistratum praeuntes, & ut erat egregiè forti atq; expedito consilio, Poggium arreptum erinibus solo deturbat, & in superiorem turriculam cum Decurionibus properè se subducit, arreptoq; ueru è proxima culina, scalæ aditum tuctur. Magno autem miraculo accidit, ut consurgentibus undiq; ad opem ferendam ministris, coniuurati & Perusinarum exulum manus Antistitem secuta, diuersis in coenaculis Curiaē includerentur, obserantibus sese ulro ualuarum seris, quæ sine peculiari claue aperiri non poterant. Quo casu quum diducti, nec consensu ualerent, nec collatas in unum uires ad conandum haberent, cuncti per partes ad unum omnes, praeunte Poggio clarissimi oratoris filio, iniectis laqueis è fenestris præcipites dati sunt, usq; ad eò iratis & furentibus omnium animis, ut præcis primorum capistris ad singulas columnellas, secundis & tertijs suspendio locus pareretur, & præcipitata cadauera Plebs cruoris & prædæ auida dispoliaret, & in frustra concideret. Iam enim populi fremitus aream occupantis, uulgata Iuliani cæde ad Curiam peruenerat, magnoq; studio Plebs Mediceis fauens, proditores, occupatoresq; Curiaē ad supplicium deiici deposedebat. Interim Fraciscus

ipse Pactius, è domo Iacobi patruī nudus extractus,
 delatusq; in Curiam, quum neq; hisceret, neq; contu-
 maces oculos attolleret, iniecto liqueo è fenestra su-
 spenditur. Nec multo pōst eum Pisanus ipse Antistes,
 totius inauspicatæ coniurationis seriem perscribere
 iussus, in eadem lintea stola sacerdotali, ita longiore ca-
 pistro præceps datur, ut Pactiano cadaueri coherens,
 papillam rapidis dentibus appeteret, in eoq; atroci
 indignantis & fugientis animæ habitu, rigentibus o-
 culis, meritas concepti sceleris pœnas daret. Eandem
 quoq; fœdæ necis sortem tulere, duo Iacobi Saluiati,
 quorum alter erat frater germanus, alter patruelis.
 Iacobus uerò ipse Pactius, qui armatus in equo ad a-
 ream Curiaë procurrerat ut populum ad libertatem
 uocaret, quum ab optimis ciuibus irrideretur, & è
 summa Curiaë corona lapides in eum iacerentur, inci-
 tato equo Cruciana porta sese cecit, biduoq; post à
 montanis agrestibus in fuga captus est, Florentiamq;
 perductus, ubi de scripto expressis coniuratorum no-
 minibus fœdissimæ necis supplicium tulit, usq; ad eò in
 eum concitata Plebe, ut sepulturæ honore indignus
 putaretur; bisq; tumultus, semel in templo, iterum
 in pomerio, indeq; erutus, quòd supream Christianæ
 pietatis cohortationes, sese itidem Cacodæmoni impiè
 deuouens, reiecisset; diu à pueris per urbem rapta-
 tus, in Arnum traheretur. De Renato quoq; Pactio,
 qui ad armandos agrestes in Mugellanam uillam præ-
 cesserat, par supplicium est desumptum; retractusq;
 etiam est ex fuga Monteficcus qui Hieronymi Riarij
 famul

*familiaris militiæq; peritus, totius coniurationis erat
 conscius. Is ab initio interficiendi Laurentij partes susceperat, sed eius postea hominis uirtute atq; admirabili humanitate ex multis colloquijs delinitus, eam eadem uti in uilla promississet, in templo se patraturum pernegarat; scilicet ne homicidio detestabile sacrilegij scelus adderetur, proptereaq; unus omnium honestiore dignus supplicio, securi percussus est. Laurentij quoq; percussores, qui triduum in Cœnobio latuerāt, nec a cucullatis prodebantur, latebra extracti, detruncatis naso atq; auribus, eandem latronum more laquei poenam tulerunt. Reliqui Pactianæ familiæ in carcerem coniecti sunt; unusq; omnium Guliermus, qui Laurentij sororem in matrimonio habebat, in uillam impetrante uxore, relegari meruit, & Raphael Cardinalis ab omni iniuria & contumelia in honorem Pontificis seruatus est. Hanc in uindicanda atrocissimi sceleris audacia, senatus seueritatem uel ipse Barbarus & nostræ religionis hostis, Baiazetes Turcarum imperator insigni religione probitateq; comprobauit, quum Bandinum ex fuga elapsum Constantinopolim, deposcenti Laurentio, tanquam parricidam, & impium templi uiolatorem ad supplicium tradidisset. Atq; ita ille cunctis damnatus gentibus, ab eadem fenestra laqueo suspensus, iustum ciuibus uindictæ feritatis suæ spectaculum præbuit. Neq; Hieronymus Riarius coniurationis author, ultores Deos diu fefellit, quum apud Foroliuium, oppidanorum conspiratione in mensa trucidatus, & per fenestram in forum*

præcipitatus, uel seras nefariæ malignitatis sue po-
nas expenderit.

Petri Angelij Bargæi.

At, ô Deorum quisquis in celo soles
Nefanda sepe facta uindex persequi,
Nec ferre inulta. perfidi num Pælij
Dedere sat superq; pœnarum tibi?
Cum Iulianum patriæ nouum decus
Quiuere templo in ipso adorti occidere
Nil suspicantem tale; cum foedissimè
Turpata fuso permaderent sanguine
Sola ipsa Fani limina, atq; altaria.
Nang; haud furentis hercle sæuos impetus
Fugere Plebis, haud latêbris abditi
Cauere dexteræ piorum uindices.
Non & paratam Thracij regis fidens
Sensere; nam cum Barbarus tantam luens
Perhorruisset, execratus patriæ
Remisit usq; ab ultima Propontide.
Inserta quare plurimis cadauera
Collum capistris ciuitas lætissima
Spectauit; illa nec miserta fontium.
Quin insepultus, horridus, nudus, lacer,
Canesq; auesq; pauit, & pisces, datus
Præceps in amnem, manibus Iuli tuis,
Bandinus ille perditus sicarius,
Bandinus ille, Thracius quem Bosphorus
Vti piaculum, & scelus teterrimum,

Existim

Existimavit impium & nefarium,
 Suisq; longè deferendum à fluctibus.
 Sic, ò rubentis Iupiter uindex tuæ,
 Vt iura discant colere, discant legibus
 Parère certis, temnere & quid sit, Deos
 Puni cruenta perfidos ui dexteræ.

Benedicti Varchij.

Nam quis te liuor? quæ te tam dira furentem
 Patrandi sceleris rabies, regniue parandi
 Ambitio, patrios tecum euersura penates,
 Impulit effera gens furij's ultricibus olim?
 Vt iuuenem florentem opibus, uirtute decorum,
 Conspicuum forma, dulci grauitate uerendum,
 Præstanti insignem eloquio, nil tale merentem
 Incautum, ante aras, & Dijs spectantibus ipsis,
 Aggressa (infandum) media testudine templi
 Allectum blandè, prætentatumq; dolosè
 Conficeres, ferro toties per pectus adacto?
 Et clarum obscuro fœdares sanguine fratrem,
 Totius Italiæ simul absumptura salutem?
 Heu facinus nullo delendum tempore, nulli
 Aequandum, non ulla unquam sat cæde piandum.
 Impia corda, immania secla, immùtia fata,
 Fata malis hominum gaudentia, quid mage seuum,
 Damnosumue magis uidit sol? Castore leso
 Occidit Ausoniæ Pollux, columenq; decusq;
 Et si non aliud, Medicæ spes altera gentis,
 Clementisq; pater, totus cui paruit orbis.

Sub effigie Mahometis secundī Turcarum Imperatoris.

MOC atroci, uereq; Tartarico recedentium oculorum obtutu, malignoq; pallore buxei uultus, & enormi contingentium labra narium curuitate, Mahometes fuit, quem Turcæ non modò cæteris Othomannis superiorem, sed exæquatis uitijs atq; uirtutibus, Alexandro Magno parem uolunt. Nam rerum gestarum gloria, & magnitudine animi cum progenitores, tum cunctos qui eo seculo maximè flourerent, cogniti orbis reges, uel qui postea his sexaginta annis regnarūt, proculdubio superauit. Natus erat ex Despoti Scruia filia, quæ puerum Christianis præceptis & moribus imbuerat, quorum mox oblitus adolescendo, ita ad Mahometis sacra se contulit, ut neq; hos, neq; illos ritus teneret, & in arcano prorsus Atheos haberetur; utpote qui unum tantum bonæ fortunæ numen coleret, quod præclare conciliari uiuida efficaciq; animi uirtute prædicabat. Itaq; nulli addictus religioni, cunctorum hominum accuratas de Dijs, tanquam humana nihil curantibus, cogitationes irridebat; eo animi decreto, ut nullum unquam ius amicitia aut foederis, nisi ex commodo, exceptaq; ad proferendum imperium occasione, colendum atq; seruandum arbitraretur, & rem bellicam usq; adeo enixè & liberaliter curaret, ut cuncta munia, uetere Græcorum lege ad poenam, & præmium reuocaret. Præcepta autem maiorum

rum ex discipulis militia constituta, quibus illi tantum imperium peperissent, pleraque emendando, augendoque, uti opus foret, nouis artificijs, ac ampliore omnis generis armorum apparatu exaggerabat. Primus Othomannorum naualia instituit, quod maximum apud antiquos in classe ad omnes res gerendas momentum, positum esse intelligebat. Qua una re Venetorum uim mari ab antiqua laude insuperabilem, postea contempsit. Sed primum eius, et nobilissimum bellicorum operum fuit, Constantinopolis terra marique fortiter expugnata, casoque Constantino supremo Græcorum imperatore, antiquissimum Græciæ imperium funditus euersum. Exinde Peloponnesum ingressus, Græcorum et Venetorum copias secundis prælijs deleuit, Hexamyliaque murum à Venetis in Isthmo magno sumptu et longo labore restitutum, ex usu uictoriæ totum diruit. Nec multo post Eubœam insulam expugnata Chalcede Venetis ademit, atque item Lesbum deleta prope Mytilene urbe. Tanto uero apparatu Illyricum adortus est, ut Stephanum Boznæ regem, Iaiza urbe, totoque regno expelleret, et occideret. Eodem quoque terrifico impetu in Epirum descendens Croiam urbem, quam pater Amurathes frustra oppugnarat, atque item Scodram expugnauit; Homaremque et Malcoccium duces per Dalmatiam ad Euganeos usque penetrare iussit. Quibus irruptionibus graue uulnus Venetis est inflictum, casu à Barbaris ad Soncium amnem Nouello eorum imperatore. Easdem quoque immanium caedum et incendiorum clades Stiria et Carinthia gen-

tes, ad quas Barbari deflexerant, senserunt. Pannonijs quoq; arma inferre ausus, Belgradum improspere tentauit. Mox ad septentrionem conuersus, in ipsa Taurica Chersoneso, Theodosiam quæ Capha dicitur, Bosphorani regni caput, Genuensium coloniam occupauit, & Trapezuntium imperium ad Euxinum euerxit; Calloianne & Dauide fratribus è regio sanguine captis & interfectis. Exinde tot partis uictorijs, ad orientem est conuersus: Pirametoq; Ciliciæ rege debellato, & regno in eius prouinciam redacto, aduersus Persas, offensus Vssumcassanis noui regis felicitate & gloria, ad Euphratem Oihomannica signa promouit, eo belli euentu, ut ipsum Vssumcassanem multis inclytum uictorijs, uno præsertim tormentorum apparatu ad Arsengam superarit. Erant utiq; ea quæ gesserat per ampla timendaq; finitimis, quum insatiabili gloriæ cupiditate concitatus Rhodum inuadere, ac simul Italiam rerum quondam dominam adoriri, atq; item coacto ingenti tertio exercitu, in ulteriores Persas penetrare constituit. Itaq; missus est ad oppugnandum Rhodum cum ualida classe Mesithes purpuratus, è gente Paleologa: In Italiam autem Acomathes, cui ab exciso anteriore dente Gendico cognomè fuit. Hic ab Aulone in Salentinos traiciens, Hydruntem expugnauit; summumq; inde terrorem toti Italiæ intulit; sed dispari euentu Mesithes Christianæ militiæ uim, quum Rhodi mœnia tentasset, infeliciter expertus est; Quum interim Mahometes aduersus Persas ire pergens, apud Nicomediæ lacum repentino intestini dolore

dolore correptus, extremum uitæ suæ diem, tridui cruciatu festinata morte absoluit, anno ætatis quinquagesimotertio, imperij autem trigesimo secundo; magno quidem Christianorum commodo; Nam Acomathes qui amplius sesquiannum circumfusa Christiana arma contempserat, cognita imperatoris morte, præsidio atq; Italia, cum supplementa nouarum copiarum expectaret, interrupta spe ingentis uictoriæ, mærens & gemens excessit. Cæterum Mahometes qui impietatis apud suos; apud nostros uerò perfidiæ, & inhumane crudelitatis notam subiit, hanc saltem confessione omnium certam laudem à Barbaris repudiatam, non insulsè tulisse existimatur, quòd ei literarum, & præcellentium artium decus cordi fuerit; quando cunctas clarissimarum gentium Historias, sibi uerti in Turcicam linguam iuberet; ut inde haustis militiæ præceptis, actionum suarum disciplinam, exemplorum uarietate confirmaret, & præclaros artifices pictoresq; præsertim insigni liberalitate complecteretur. Nam & commentaria rerum ab ipso gestarum à Liberto eius Vicentino conscripta legimus; uerâq; eius imagine sumus potiti, quam Gentilis Bellinus, è Venetijs Byzantium euocatus pinxerat; quum ibi regiam multis tabulis rerum nouarum ad oblectationem iocundissimam referisset.

Leonardi Griffij (vt fertur)

Qui uici innumeros populos, tot regna, tot urbes
Solutus & immensi qui timor orbis eram.

Me rapuit quæcunq; rapit mors improba; sed sum
Virtute excelsa ductus ad astra tamen.

Maior Alexander non me fuit, Annibal & non
Fuderit Aufonios tot licet ille duces.

Vici uictores Danaos, domuiq; feroces
Caoniæ populos, Sauromataq; truces.

Pannonius sensit quantum surgebat in armis
Vis mea, quæ Latio cognita nuper erat.

Arsacidæ sensere manus has, sensit Arabsq;
Et mea sunt Perse cognita tela duci.

Mens fuerat bellare Rhodum superare superbam
Italiam; sed non fata dedere modum.

Hei mihi, nam rapuit mors aspera quæq; sub alto
Pectore condideram, uertit & hora breuis.

Sic hominum fastus pereunt; sic stemmata, sicq;
Imperium, atq; aurum, quicquid & orbis habet.

Sub effigie Federici Feltrij du-
cis Urbini.

IC est ille Federicus Feltrius
Urbiniatum princeps, qui in
spectaculis equestribus ab ictu
lanceæ dextro orbatus oculo,
iniquā honestissimo ore defor-
mitatē præfert. Is ab adolescē-
tia datus in contuberniū Fran-
cisco Sfortie, totā Sfortianæ militiæ disciplinā ita hau-
sit, ut quū in eo certissima magni futuri ducis indoles
excelleret, ab inuictō imperatore ex fratris filia gener
asciscer

asceretur. Hunc militari & demū imperatoria flo-
 rentem laude, usq; adeò patrū nostrorū atas admirata
 est, ut cum priscis illis ducibus, qui ab eodem orbitatis
 incōmodo summæ uirtutis opinionem & famam sunt
 consecuti, non temerè cōpararent; quòd singulorū pe-
 culiaries quasdā uirtutes amulari, argutis in oq; inge-
 nio decerpere uideretur. Nam quæ propria Philippi
 Macedonis laus fuit, multo consilio bella suscipere,
 multoq; maxima celeritatis uehemētia conficere; ob-
 orientes rerū casus ad rationē flectere; nouas semper
 occasiones ad alendū bellū aperire; frustrari lōga mo-
 ra hostes, eorumq; præfectos, pecunia sæpe tentare, &
 cōmentitijs literis suspectos & inutiles reddere, pro-
 bē didicerat. Astutijs porrò, planeq; Punicis artibus
 Annibalem æquabat, quo nemo unquā callidius insi-
 dias tetendisse; nemo peritius instruxisse aciem; nemo
 arma prōptius atq; ferocius expedisse traditur; quādo
 etiā in toto rei bellicæ negotio, subitæ inexpectatæq;
 prudentiæ mira laus effulgeret, ei profectò persimilis,
 quæ in Romano Sertorio uigisset. Nā præoccupare
 imminentiū hostiū consilia; munitiora loca castris an-
 tecapere; hostes imagine cōmittenda pugnae distinere,
 diuq; ludificari, ac fatigatos demum longi laboris atq;
 uigilie mora, ideoq; uinci paratos, peracri repenti-
 noq; impetu inuadere consueuerat; sic, ut nō omnino
 sit mirū si qui octies collatis signis conflixisse traditur,
 bis tantum æquo Marte pugnauerit, quū sexies uictor
 profligato atq; exuto castris hosti triumphalem lau-
 ream retulerit. Cæterum bello & pace enitebat in eo

ingenium graue admodum, sed sine ulla seueritate, quando in omnes lenè miteq; esset, sine mollicie, & nusquam ad contumeliam iracundum. Facundia ualuit efficaci, atq; apprime temperata, qua neminem offendens cunctos modestiæ & probitatis admonēbat, potius quàm acerba increpatione castigabat; utpote qui milites ingenuosq; præsertim, pudore, certius quàm pœnæ metu in officio cōtineri prædicaret. Eum porrò militiæ morē tenebat, ut Tyrones equites, quos ex nobilissima iuuentute instituebat, ad parandum decus semper accenderet. Ab his autem quos alacres & gloriæ auidos fore providebat, hoc sibi unum præstari postulare erat solitus, ut quum in conspectum hostium deuenirent, non prius eorum aciem reformidarent, quàm in eam audacter & fortiter primas hastas confringerent; quo impigrè facto, si ita uideretur, ut secunda pericula uitarent, tum demum equos reflecterent: Nihil enim ipsos ex eo receptu uel pudoris, uel ignominie subituros. Dux nanq; præliorum & eius seculi morum eximie peritus, existimabat ad primos impetus plerunq; parari uictoriam, qui longè uehementissimi ab effreni, & ætatis uigore concitato milite, quum à ueterano decurione inducitur prouenire consuessent. Multis siquidem militiæ exemplis compertum habebat, Tyrones uti nondum duri Martis pericula expertos, ab inconsulta ineundi prælij cupiditate, quòd hostem elatis animis facile contemnūt, uehementem & plerunq; insuperabilem uim asferre; sic, ut eam perturbata primo impetu aduersariorum acie,

acie, quæ non facillè reparari atq; restitui queat, cœpta semel uictoriæ secundissimus euētus cōtinuò subsequatur. Hanc in eo perpetuam bellicæ laudis existimationem splendidissimè cumulabant literarum honores & magnificentiæ studium: Nam qui Prætorium laxitate & structuræ elegantia Urbini ædificarat; in eo etiam Bibliothecam condidit, codicibus disciplinarum omnium refertissimam; existimabatq; nihil esse alienius & turpius in bono principe, quàm nescire literas, cuius incommodi socerum, eundem atq; nutrimentum maximè pœnitere memoria teneret. Raptus est fato suo, quum Herculem Atestinum aduersus Venetos formidolosa Ferrariensibus arma inferentes, oppositis ad Stellatam oppidum copijs tueretur. Ex his enim locis à Padana aura insalubribus, & palustri solo damnatis, letalem concepit morbum, quem iam plann senex diu ferre non potuit; eo fortè die moriens quo Robertus Malatesta postrelatam ad Xystum Pontificem de Alfonso Aragonio ad Velitras profligato triumpho lauream, in urbe uita excessit.

Petri Angelij Bargæi.

Artes si docuit Punica gens suas

Captantem insidijs Annibalem duces;

Si præstante Philippus

Fudit consilio hostium

Inuictas acies; si sapientia

Sertori potuit bellica cœdibus

Non unis legiones

Affecisse Quiritium;
 Ingenti quoq; te Sfortia Gens suo
 Astu, consilioq; & sapientia
 Instructum bone Feltri
 Bellis præficere horridis
 Quiuit. sic similes quos Dea præpotens
 Orbatos oculo fecerat altero,
 Virtus ipsa coegit
 Inuitos tibi cedere.

Cui præter decora hæc maxima, maximas
 Reddunt Aonidum numina gratias,
 Culti & Ripa Metauri
 Et fluxu Tyberis rapax.

Dum terras igitur conteget undiq;
 Coelum, cum Latio Græcia nobili,
 Quod uiuit tibi semper
 Se debere fatebitur.

Sub effigie Magni Caythbei Mem-
 phitici Sulthani.

AC peracri atque retorrida fronte
 magnus Caythbeius apud Memphim
 pictus uisebatur, quæ Selymus geni-
 na potitus uetoria Mamaluchorum
 regnum interfectis duobus supremis
 regibus euerteret, opulentissimaq; regie ornamenta
 reuelleret, ut se nequicquam præpedientibus arenis
 inuicta arma Memphim usq; protulisse, discesisseq;
 inde uictorē testaretur. Fuit Caythbeius natione Cir-
 casius,

casius, conditione seruus; uerum ab admirabili uirtute atq; fortuna dignus eo imperio, quod per duos & uiginti annos singulari cum gloria rexit & auxit. Nam more gentis ex uenalicio seruorum ordine Mahometanae legis beneficio liber factus, sed perpetuus Maniceps regis, ut primum e literario, militariq; ludo adolescens prodijt, incredibili prosperoq; semper cursu, singulorum ordinum honores percucurrit atq; promeruit, creatusq; demum Diadarius, qui est summae praefecturae honos, cum multis fortibus factis, tum uarijs in aula primates obsequijs, late gratia eo euctu adeptus est, ut in comitijs inter multos uel egregie fortes & gratiosos frustra ambientes, suffragijs uictor, & rex, & Sulthanus acclamaretur: neq; de se recte concepta esse caciſimae uirtutis opinionem usq; sefellit; in hoc unum semper intetus, ut instaurata militia, quae longo uo emarcuisse uidebatur, ueteres equitum alas lectissimis supplementis corroboraret, & in expeditionem educeret. Legebantur autem ex ipso praecipue Circassiorum genere, iuuenes accerrimi & robustissimi. Eius enim gentis homines toto habitu maxime lacertosi, ualidos artus, imperterritas mentes, & toleratia omnis laboris corpora ad militiam afferbant. Circassij namq; squalida in regione, rerum propere omnium inopes, luxuriaeq; propterea prorsus ignari, & Aquilonis flatibus obiecti, perpetuoq; rigentes gelu, ita praedatoribus Scythijs expositi sunt, ut mortaliu miserimi existimantur, & captiuitatis iniuriam non magnopere dolcant, nec parentes perpetua damnati inopia, interceptos

liberos diu lugeant, quando etiam filios & propin-
 quos ab ipsa statim infantia paruo pretio mercatori-
 bus diuendant, à quibus pueros ideo expeti persuasum
 habent, ut honestos milites, præclaros duces, & si ita
 fati sors uehat, maximos reges efficiant. Circassij po-
 puli cum Euxini maris tractum incolunt, qui à Col-
 chis atq; Mengrellis ad Bosphorum contra Tauricam
 Chersonesum extenditur, ea porro lege atq; his ceri-
 monijs Christum Deum adorant, quibus Moschi &
 Roxolani Græcorum ritus sequeutes, uti solent. Cæ-
 terum Caythbeius è sordidissimo loco à prima pueri-
 tia Memphim perductus, atq; institutus his moribus
 atq; artibus, quibus Mamalucchi equites certatim in-
 cumbunt, ad summum rerum fastigium peruenit. Vbi
 uerò primis comitijs sine ulla repulsæ suspitione rex
 extitit, & per Caliphum sacrorum principem desump-
 to Sulthani titulo, more gentis consecratus est, nihil
 omnino antiquius habuit, quàm proferre fines, impe-
 rij limites armis tueri, Arabumq; præsertim infestis
 manus repellere, debellare contumaces, & neminem
 aduersum se insolescere pati. Magnanimo nanq; &
 potentissimo finitimorum Arabum impudentis auda-
 ciæ latrocinia ualidis armis uindicanda uidebantur,
 & Persæ qui sæpe repentinas in Comagenem & Sy-
 riam irruptiones fecerant, Euphratis transitu deter-
 rendi; reprimendaq; item Othomānorum arma, quæ
 formidolosa erant Syris ad Isicum sinum finitimis,
 quòd Turcæ præfides Ciliciæ, nuper sublato rege Pi-
 rameto in prouinciam redactæ, ueteres fines transire,
 alienaq;

alienâq; inuadere arroganter auderent. Itaq; tribus bellis ingenti animo susceptis, pariq; fortuna cōfectis, Arabes nequicquam se longa fuga eripientes, iustis afficit cladibus, antiquisq; eorum domicilijs & sedibus latè expulit, eo rerum euentu, ut ad unum omnes reguli Arabes, atq; his permixti Mauri & Aegyptij, qui regiones inter Nilum, & dextrum Rubri maris lītus incolunt, sese conferre ad authoritatem Memphitici regis, & tributa pendere cogerentur. Persæ quoq; duobus tumultuarijs prælijs fusi, ultra Euphratem in Mesopotamiam pellerentur, & in Cilicia Mamalucchi ad Tarsum castrametantes Turcas adorti, capto Cherseogle purpurato, qui Baiazetis erat gener, clarissimam de inuicta gente uictoriam retulerint. His secundis successibus, quum Memphitici imperij fines ad occasum per Africam usq; ad Cyrenem extendisset, in repentinum atq; inexpectatū, ideoq; grauissimum bellum incidit; cōspirantibus scilicet subuersis Aethiopia in Mamalucchorum cædem, planeq; rebellantibus, quibus magna multitudo Arabum, & Aegyptiorum, tædio præduræ seruitutis se coniunxerat. Sed Caythbeius expedito equitatu turbam nequaquam militaribus armis, sed oblati tantum casu atq; his inualidis armatam telis, quanquam contumaci spiritu sese in libertatem uendicantem, per partes aggressus multo labore disiecit, atq; perdomuit. Ab eo diuersorum præliorum cruento exitu, magnus Aethiopum numerus communicæ perfidiæ poenas dedit. Pars uerò eorum sermè tertia compedibus est reuincta, ut qui nuf-

quam ipsum uerè libertatis bonum experti emptiq;
 pretio fortibus dominis seruire condiscerent. His re-
 bus gestis Caythbeius plenus gloria, & apud nostras
 gentes, pari uirtutis atq; fortunæ illustri fama Sultha-
 norum clarissimus euasit. Nam is est qui externæ ami-
 citiæ appetens ad proferendum nomen Laurëtio Me-
 dici Camelopardalum dono misit. Id animal præaltis
 anterioribus cruribus, quum humiliora terga, bre-
 uesq; suffragines haberet; Ceruinumq; caput ab ere-
 cta rigidaq; ceruice, duobus insigne corniculis dor-
 sum eius candidis in orbem maculis in rufo colore di-
 spersis, mirè uariegatum spectaretur, uti prorsus inno-
 xium, non Etruriæ modò, sed toti Italiæ diu mirabili
 spectaculo fuit, utpote quòd ab ipsis usq; Romanis tem-
 poribus Italia non uiderat, quum in extremis Aethio-
 piæ regionibus ad Nili fontes difficillimè capiatur. Si-
 mili quoq; munificentiae studio paulò ante ad Galea-
 cium Sfortiam Elephantem perdomitù, & Tigridem
 oblongis atris uirgulis maculosam, ab insita feritate
 terribilem dono miserat; quas belluas pictura elegan-
 ter expr. ssas in arce Mediolani hodie etiam specta-
 mus. Caterùm senescentem Caythbeiu Dultibes uxor
 Arabici generis, idcoq; ambitiosi spiritus mulier, per-
 petuis adhortationibus perpulit, ut Mahometè filium
 imperij heredem relinqueret, antiquata scilicet ea le-
 ge qua filius patri successor esse uetabatur, quum
 Aegyptios reges uetere maioru instituto nequaquam
 obseruata successione liberorum, sed cõmunibus equi-
 tum suffragijs creari mos sit; eadem penè iuris for-
 mula,

*multa, qua Romæ summos Pontifices à Senatoribus in
 Comitiò creati constat. Nec desuere Proceres qui ab
 impudenti adulatione Reginae consilij assentirent,
 multa utiq; corrupti largitione, quum essent ex co-
 mero qui nullam gratiæ spem pro se in comitijs habi-
 turi uiderentur, extraq; sortem petitionis positi me-
 lioribus, ut sæpe fit, tanti principatus fortunam inui-
 derent. Itaq; primarum classium princeps abrogatâ
 comitali lege, nouum decretum intulerunt, ad nutum
 imperiose & sat agentis Reginae promulgatum, quod
 non inepta æquitatis & exempli ratione, cunctis ferè
 probaretur. Id non erat omnino absurdum, quoniam
 fortissimo principi, atq; optimè de Republica merito,
 & agrè conceptum ex senectæ uitijs morbum susinen-
 ti, adiutorem dandum censebant, qui ingentia cura-
 rum pondera in patre, recentibus uiribus subleuaret;
 sicuti antea maiores suos Saladino Sulthanici imperij
 conditori ad honestissimum postaritatis exemplum tri-
 buisse meminerant. Nec multo pòst Mahometem ui-
 ginti quatuor annos natum ab eximia pietate, patris
 adiutorem, & consortem imperij nouis appellationi-
 bus salutarunt. Sed ab excessu demum Caythbei, qui
 damnatæ quorundam Procerum rumoribus adoptio-
 ni, non diu supersuit, Mahometes non multum ea in-
 auspicata hereditate letatus est. Nam Mamaluechos
 dolore ereptæ suæ sortis, interruptaq; prærogatiua
 iniuria percussos, dira intestini belli rabies ita inua-
 sit, ut Mahomete interfecto, quatuor secundum eum
 principes creati, paucorum mensium spatio turbulen-*

tissimis comitijs trucidarētur; eo anno qui fuit à partu uirginis supra millesimum & quadringētesimum, nonagesimus sextus.

Iouij Iunioris.

Si quondam Hesperio quos misit Bætis ab orbe
 Dalmatæue, aut Lybies Mauris circumsona tellus
 Aeneadam fasces, Capitoliâq; alta tenentes
 Obstupuit populus Latialis, & inclyta Roma
 (Externos quauis dominos) æquauit olympos,
 Infueta admirans alienæ nomina terræ,
 Nonne erit hic etiam toto admirabilis orbe?
 Qui genere ex humili Riphæis natus in oris
 Aduersi fines mundi, rigidamq; relinquens
 Arcton, Cimerias ubi Bosphorus asperat undas,
 Venerit ad magni septensflua flumina Nili?
 Atq; ibi seruiles habitus exutus, & ora,
 Consensuq; ducum magno prælatus honore
 Tum demum Aegyptû, & Pharias cõpescat habenas?
 Et Syriam quacunque rapax procurrat Orontes
 Sceptra tenens latè magna ditione gubernet?
 Scilicet hæc tantæ uirtuti, ingenuoq; labori
 Conueniunt, namq; ille diu in sua damna ruentes
 Victor Erythræi depellit littore Ponti
 Prædones Arabum, simul & felicibus ausis
 Trans fluuium Euphratem, trans pictæ Persidis arua
 Cogit Ithyræo gaudentes uulnere Parthos.
 An memorem quod Coryciæ propè mœnia Tarsi
 Rettulit infesto ex Turca sublime trophæum,

An subito oppressa Aethiopum seruilia bella?
 Sed nec adhuc tanto famæ contentus honore
 Muneribus placet Italiam penetrare, suaq;
 Laude frui; magno sic uecta per æquora sumptis
 Bellua, quam prisca coniuncta uoce Camelo
 Pardalim appellant, geminum cui uertice cornu
 Fulget, & insigni distinctum tegmine corpus.
 Felix ille quidem cunctis qui cognitus oris
 Non uitam ferro amisit, sed morte quieta
 Et natus lachrymans posuit sua membra sepulchro.

Sub effigie Matthiæ Coruini Pan-
 noniæ regis.

NON inuictis modò armis, sed magnitu-
 dine animi, admirabiliq; uirtutum om-
 nium concursu Matthias Coruinus Pan-
 noniæ Rex, cunctorũ suæ ætatis Regum
 decus superauit. Patrem habuit Ioannem Hunniadem,
 secundis pariter ac aduersis, ducem omniũ, qui cum
 Turcis arma contulerint, longè clarissimum; utpote
 qui Turcarum fulmineus terror appellaretur; quo-
 rum magnam multitudinem in Belgradi fossis prostra-
 uisset. Is natione Semidachus & Valachus, duos habuit
 filios Ladislaum & Matthiam. Ladislaus, quòd Vlde-
 ricum Ciliæ comitem regis propinquum, qui capita-
 les inimicitias cū Hunniade semper exercuerat, apud
 Albam confodisset, à Ladislao rege securi percussus
 est, Matthia custodiæ tradito, abductoq; in Bohe-
 miam, ut ibi de nobilissimi adolescentis supplicio, ex-

tra Hungarorū oculos consideratius atq; liberius de-
 cerneret. Nam tametsi Matthias eius cædis conscius
 fuisse putabatur, quòd tamen interfecti Ciliensis cruo-
 re manus minimè polluisset, nec duodeuigesimum at-
 tigit annum, plerosq; Procerum ad misericordiam
 commouebat, quum unica proles Hunniadis interitu-
 ra crederetur. Quid enim eius uiri memoriæ ab Hun-
 garica gente, uel gratius, uel honestius persolui pos-
 set, quàm si eius sobolem à teterrima nece seruarent;
 quum ab Hunniade se toties seruatos, Turcicisq; tro-
 phæis nobilitatos esse faterentur? Eo modo fluctuan-
 te Rege, fata uiam aperuerunt, qua captiuo & sæuam
 securem expectanti, non salus modò, uerum & Pan-
 nonici Regni corona pararetur. Ladislaus enim Rex
 dum Pragæ nuptijs uacaret, ueneno intra paucas ho-
 ras sublatus est, Bohemæq; regnum arripuit Geor-
 gius Pogibraccius, qui uigore animi, clientelis atque
 opibus, Procerum erat potentissimus. Cæterum morte
 regis audita Michael Zilagus, Matthiæ auunculus,
 apud quem erant ueteranæ copiæ, quæ sub Hunniade
 stipendia meruissent, cum matre Matthiæ Budam con-
 tendit; Quorum aduentu Hungari Proceres permoti
 matris lachrymis, præsentisq; exercitus studio & ui-
 ribus adducti, commendante Hunniadis sobolem Mi-
 chaele, extemplo uel uinctum adhuc cathenis apud
 Pragam Matthiam, regem declararunt; nisiq; lega-
 tis à Pogibraccio postularunt, ut sibi Matthiam red-
 deret, quem publico consensu Pannoniæ regem salu-
 tassent. Nec mora Pogibraccius cōsiliū expedit, ob-
 temper

temperandumq; Hungaris censet, quòd putabat confirmando nouo regno nihil sibi fore opportunius, quam si Hungaros eo beneficio obstringeret, & Bohemis consociaret. Itaq; non catenas modò detrahit Matthiæ, sed ei ad certissimum amicitiae pignus filiam despondet, & tradit; ornatumq; Regij cultus muneribus Budæ regnaturum dimittit. Fuere qui existimarent à Pogibraccio regnum affectanti, uenenum Ladislao præbitum fuisse, cuius uxor quæ Caroli Quarti Cæsaris, Bohemiæq; regis neptis erat, uterum gestaret. Ea partus expectatio ciuile bellum in Hungaria excitauit, graueq; negocium attulit Matthiæ, quum de regni possessione cum Regina armis contendere cogeretur. Sed post editum infelicem partum, Regina contentioni finem fecit honestis conditionibus, legitimeq; dcmũ antiquo Regum diademate apud Albam coronatus est; sic, ut regnarit supra annos triginta sex, occupatus semper nouo bello, quum perpetuis, & inuictis animis undiq; sibi amplissimam laudem & gloriam parandam existimaret. Non sustinere ardentis Ducis uim Poloni, qui arma Vngaris inferre ausi fuerant. Hæc eadem Germanorũ robora perfregit, quum Austriæ Viennam Federico Cæsari adimeret. Valachorũ exercitum ancipiti prælio profligauit, quo ipse sagitta uulneratus, sed planè uictor discessit. Binis quoque prælijs, Turcarum ab Illyrici limite irrupentium audaciam ita contudit, atq; repressit, ut Mahometes eorum imperator, omnium propè gentium uictor, successorq; eius filius Baiazetes, æquisimis legibus pa-

cem petierint. Gessit & aduersus Slesitas ad Vrathislauiam urbem acre bellum, tanta utiq; felicitate, ut in toto Hungarici regni limite deuictarum ab se gentium summæ gloriæ trophæa spectarētur. Verum ob id maiore præconio dignus uidetur, quòd transniſſis auxilijs Italiani Turcarum metu, qui Hydruntem in Salentinis occuparant, liberassent existimari possit, postquã inuicti ante pertinacissimeq; resistentes Turcæ, unum Blasium Magarem è Matthiæ præfectis pugnacissimum timendum esse, ipsa demum deditioe post egregios multarum eruptionum conatus ostenderint. Eminēbat in Matthia eruditum & graue perspicacis ingenij iudicium, quum rerum bellicarum omnis generis & literarum intelligentia polleret. Neq; enim Regem aut Ducem absolute uirtutis & gloriæ famam adipisci posse prædicabat, nisi literarum præsidio munitus, omnis ætatis instituta militiæ, ipsaq; antiquorum stratagemata, ex historijs percilleret; quando ea documenta quæ magno usui militiæ forent, ab ignaris literarum, nisi longissimo tempore experiundo percipi non possent, quæ alij ex ueterum exemplis legendo facile consequerentur. Propterea peculiari propè studio in Regiam sibi uiros ascruerat, non optimorū modò studiorum, sed nobiliorum etiam artium laude insignes, quorum consuetudine legendo & disputando mirum in modum oblectabatur. Quicquid enim ocij è grauissimis occupationibus suffurari poterat, id totum euoluendis annalibus impendebat; multusq; uisebatur in ea Bibliotheca, quam exquisitis libris nullo deterrente

deterrente sumptu refertissimam esse curauerat. Forum uerò Budæ præcellentium artificum tabernis exornarat, qui ex Italia præsertim certis inuitati præmijs, Budam confluebant. Regia enim Budæ ueræ uirtutis domicilium, perpetuq; splendoris hospitale diuersorium cunctis gentibus patebat. Quandoquidem uincere hostes, & scribenda facere, & uirtutem liberaliter exonerare, Regiæ fortunæ proprium munus esse duceret. Inuexerat toti prouinciæ Italicæ artes, cultum domesticum. Hunnicæ gentis mores ad arma & latrocina natæ, ita molliuerat, ut Regnū ex plumbeo aurcū, deterfaq; rubigine splendidum reddidisse Pannonij faterentur. Hac illustri fama Christianorum regum florentissimus, quum uigeret, agitareq; animo ingens bellum aduersus Turcas, & letissimè pransus esset, Bolanumq; Venetum legatum honoris causa equestri dignitate inter sacra solennia perornasset, repente apoplexia correptus expirauit, anno ætatis quinquagesimo sexto, à partu autem Virginis nonagesimo supra quadringentesimum atq; millesimum, eo festo die qui Palmarum celebritati dicatus est. Effigies eius armata equestris, luculentissimè depicta Romæ in campo Floræ, contra Podium cubiculi mei in angulo Laurentianæ domus spectatur, ad quam arridet altera persimilis Andreæ Mantiniæ manu picta, quæ in Museo nostro conspicitur.

Antonij Thebaldei.

Coruini breuis hæc urna est, quem magna fatentur
Facta fuisse Deum; Fata fuisse hominem.

Pauli Iouij Iunioris.

Vos ò qui celeri gradu
Lucum Castaliæ rupis, & ardua
Parnasi iuga scandere
Certatis uiridem per nemorum comam,
Qua riuo resonans sacro
Leni lympha fugax perstrepat aluco
Aurate cytharæ modos,
Insignemq; lyram ponite, ponite
Si quis posse putat suo
Cantu, & grandiloqui carmine Pindari
Regem Pannoniæ decus
Coruinum meritis tollere honoribus.
Nam si Mæonij senis,
Seu quæ Virgilij Musa canit Deos
Sese reddat ab inferis.
Nec curet Siculæ regna Proserpinæ
Haud unquam ualeat satis
Summis quam deceat, tollere uersibus
Coruinum egregium ducem,
Quem nec Laurigeri posset Apollinis
Laus, nec Pierij Chori
Princeps, dulce canens Calliope melos.

PAVLI